

## Маратонски процес усклађивања пензија

# КОРАК ПО КОРАК ДО ЦИЉА

Замагљивање истине и правде, покушаји одлагања исплате, одуговлачење судских спорова, упорно оспоравање укупног процента за усклађивање месечних припадљивости и друго, само су неки од пратећих процеса усмерених на остваривање законом утврђених права обесправљених војних пензионера

**М**ада на први поглед изгледа да се ништа није променило у последњих месец-два, када је реч о остваривању права на ванредно усклађивање војних пензија за 11,06 одсто. Укупни процес је, после дужег времена, покренут са „стајне“ тачке. Наиме, Републички Фонд ПИО, у чијем је „дворишту“ играјућа „лоптица“ донео је прво решење којим је другогостепени орган, поступајући према пресуди Управног суда, поништио одбијајућа решења првостепеног органа. Да појаснимо ствар онима који се непосредно не баве правним питањима, то јест управним споровима: и првостепени и другогостепени орган су део система Републичког фонда ПИО.

Да ли неко намерно опструира у Републичком фонду ПИО, чиме се одлаже поступање према одлукама Уставног суда Србије и пресудама Управног суда, за војне пензионере није толико битно. Далеко је значајнија евентуална спрега Фонда ПИО са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, у чијој су надлежности пензије. Сведоци смо у протеклих седам година упорних, а правно неодрживих тумачења Републичког фонда ПИО. Судећи по писаном одговору ресорног министра народном посланику у вези са остваривањем права војних пензионера на ванредно усклађивање од 11,06 одсто, и даље се тврдокорно оспорава право на ванредно усклађивање пензија. Да ли је чиновник подметнуо министру писмо на потпис, а овај га, због бројних обавеза, није прочитао, имајући поверење у сарадника, тешко је утврдити. То министра не може да оправда.

**У**емисији „Панорама“ београдске телевизије „Студио Б“ министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Александар Вулин променио је матрицу која се могла чути из тог министарства. Он је, између осталог, изјавио да је тај (усклађивање војних пензија) проблем више пута изношен на седницама Владе. Дакле, Влада се бавила горужим питањем војних пензионера. У ранијим дописима из Владе никада није поменуто да се тај најважнији извршни државни орган бавио питањима војних пензија. На званична акта Удружења војних пензионера Србије најчешће се одговарало да је допис прослеђен одређеним министарствима (за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, финансија и одбране). Дилема да ли су чиновници са садржајем дописа Удружења обавештавали председника владе, отклоњена је следећом Вулиновом реченицом: „Имамо подршку министра одбране и председника Владе да се овај проблем реши. То ћемо решити и то врло брзо“.

То чврсто обећање захтева свеобу-

хватну операционализацију. Вероватно први корак који ће бити предузет јесте почетак исплате текућих пензија увећаних за 11,06 одсто. Да би до тога дошло, разуме се, Влада треба да обезбеди новац. Да ли ће, с тим у вези, бити неопходно и усвајање ребаланса буџета за ову годину, остаје да се види. Далеко већи проблем за Владу представља обезбеђење потребних средстава за исплату закинутог дела пензије током минулих седам година. Уз основни дуг државе нагомилавају се камате, судски и други трошкови. Претходне владе тај проблем су упорно гурале „под тепих“. Закинути део пензија стигао је на наплату управо у време свеобухватних реформи, посебно у часу када се своде на разумну меру јавне финансије. Војни пензионери разумеју актуелну ситуацију, али с правом захтевају да не буду дискриминисани у односу на пензионерску популацију.

**У**одлукама Уставног суда Србије, да парафразирамо одлуку највише судске инстанце у земљи, стоји констатација да су војни пензионери посебно осетљива популација и да су државни органи приликом одлучивања о њиховим захтевима то морали да имају у виду.

Противуставним смањењем пензија од 22 – 25 одсто, које су редуковане од 1. новембра 2014. године, војни пензионери су доведени у још тежи положај у односу на тзв. цивилне пензионере. Уместо да им се прво ускладе пензије, како је то формулисано судским одлукама, дошло је до новог закидања. Тако је стандард војних пензионера пао на прилично ниске гране.

Каква је социјална слика војних пензионера о томе, можда, најбоље говори повећано интересовање за социјалну и хуманитарну помоћ које Удружење војних пензионера сваког месеца додељује најугроженијим породицама војних пензионера. Број захтева се сваког дана увећава, а слика постаје све суморнија. Средства ограничена, а списак оних којима је неопходна финансијска подршка се стално проширује.

**К**ада је доношена одлука о износима умањења пензија, није се водило рачуна о породичним социјалним картама породица. Тако се догађа да је некоме ко, на пример, има пензију 50.000 динара, а супруга није била у радном односу умањена пензија, а другој породици у којој супружници имају по 25.000 динара (укупно 50.000) није умањена. Само реч неправда се може употребити у изнетом поређењу. Дакле, у кратком року процеса доношења одлуке надлежних органа, тешко је било испоштовати социјалну правду. Тако су настали већи дисбаланси у породичним буџетима. Истовремено, како правни експерти истичу, када је

реч о донетом закону, главна му је карактеристика да је прекратак, недоречен и да није регулисао многа питања, у складу са законодавном праксом. У нескладу је са Уставом, а и са постојећим законима који регулишу питања пензија.

**М**еђу пензионисаним официрима и подофицирима, због честих прекоманди, супруге најчешће нису радиле, тако да су пензије њихових супружника једини породични приход. Ако се томе дода да им деца нису запослена или су остала без посла, онда је сасвим јасан њихов материјални положај. У посебно тешком положају су подофицири и њихове породице јер су им приходи недовољни за елементарне животне потребе. Поврх свега око 3.500 војних пензионера немају решено стамбено питање, тако да их финансијски оптерећују и кирије неприкосновених газда. И оно што је најтеже изустити: све се чешће чује да поједине породице војних пензионера буквално гладују. У очају, без могућности да нешто додатно зараде, јер је и укупна привредна активност спласла, препуштени су сами себи или преварантима код којих понешто одраде али без накнаде. Годинама економски исцрпљени, доведени су у положај социјалних случајева.

**А**двокати су прекинули четворомесечни штрајк. Судски процеси су настављени, али се поново улогу блокатора обавља Републички Фонд ПИО. И даље користе исте, а заправо погрешне чињенице, у покушају да војним пензионерима оспоре право на ванредно повећање пензија. Писац ових редова дошао је до незваничног податка да је у РФ ПИО примљено неколико десетина правника како би решавали судске спорове са војним пензионерима. Решавају нешто на шта је Уставни суд одавно ставио тачку. Да ли је рационално то што ради РФ ПИО? Свако разуморазуман ће рећи да није. Те плате цивилних правника су терет свима онима који плаћају порезе. Они (РФ ПИО) производе само нове трошкове, јер се на дугове окрњених пензија нагомилавају камате и судски трошкови. И тако се вртимо у круг. Склони замени теза, убеђени смо да ће чиновници у РФ ПИО рећи да су за све криви војни пензионери, а не они који државу, из дана у дан, увлаче у све тежу дужничку спиралу.

Несхвалјиво је да Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања не предузима мере из своје надлежности и да тако доприноси све већем друштвеном јазу, укључујући и то да нечињем постиже дискриминацију према војним пензионерима.

Зар правду треба тражити у Стразбуру?

**Звонимир Пешић**

## Одговор Генералног секретаријата Владе РС на захтев председника УВПС

### ПИСМО ПРОСЛЕЂЕНО НАДЛЕЖНОМ МИНИСТАРСТВУ

После писма председника УВПС Љубомира Драгањаца упућено 18. новембра председнику Владе РС Александру Вучићу, у којем је исказан захтев за пријем делегације Удружења ради решавања проблема везаних за усклађивање пензија од 11,06 одсто, из Генералног секретаријата Владе 13. јануара стигао је следећи одговор:

„У вези са Вашим дописом 01 број 335-1 од 18. новембра 2014. године, обавештавамо да смо предметни допис проследили Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, на даљу надлежност.

Ресорно министарство, обавестиће вас о даљем поступку по овом предмету.“

Акт је потписао генерални секретар Новак Недић.

На основу изнетих чињеница, није јасно да ли је генерални секретар Владе РС о захтеву УВПС обавестио председника Владе РС Александра Вучића.



## Поступање по одговорима филијала Републичког фонда ПИО

### ПРАВИЛНО ВОЂЕЊЕ ПОСТУПКА

Председник Удружења војних пензионера Србије Љубомир Драгањак упутио је акт општинским и градским одборима УВПС о даљем поступању после смањења пензија. Тај документ објављујемо у целисти:

„Велики број КВП поднео је захтев за враћање мање исплаћене пензије или за доношење решења о висини пензије на које су филијале у већини случајева пружиле обавештење које није тражено. Многи КВП постављају питање како даље поступати.

Руководство УВПС обавило је стручне консултације са правним стручњацима и на основу тога предлаже:

(1) Сви подносиоци захтева треба да сачекају да протекне 60 дана од дана подношења захтева, па уколико у међувремену не добију решење, треба да поднесу ургенцију Филијали Фонда ПИО да у року од седам дана донесе решење. Уколико ни тада не поступи по ургенцији треба да поднесу жалбу Дирекцији Републичког фонда за ПИО.

(2) Образац (садржај) жалбе биће благовремено одштампан и објављен.

Оваквим поступком обезбеђује се правилност у вођењу управног поступка, јер се само тако може доспети до Уставног суда

Нека удружења и појединци позивају пензионере да поднесу уставне жалбе против Закона о привременом уређивању начина исплате пензија, што ће Уставни суд, вероватно, одбацити. Подношењем уставних жалби могло би се успорити поступање Уставног суда у погледу решавања поднетих иницијатива за оцену уставности наведеног закона. Због свега тога војним пензионерима препоручујемо да те уставне жалбе не подносе.

Уколико би нека филијала донела решење по упућеном захтеву, молимо да нам се оно достави у што краћем року“.

## Министар Вулин о ванредном усклађивању пензија

### СА РЕЧИ НА ДЕЛА

„Тај проблем сам више пута износио на седницама Владе. Имамо подршку министра одбране и председника Владе да се овај проблем реши. То ћемо решити и то врло брзо“, изјавио је, између осталог, Александар Вулин у Студију Б

У емисији „Панорама“ Студија Б, емитованој 17. 1. 2015. године говорили су министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Александар Вулин и народни посланик Владимир Ђукановић. Том приликом било је речи и о ванредном усклађивању војних пензија за 11,06 одсто.

На питање водитељке Иване Вучићевић како ће се решавати питање пензија, а посебно војних због којих су се војни пензионери више пута обраћали надлежним органима, министар Вулин је одговорио:

„Војни пензионери су били у посебном фонду и они су решењем претходног министра одбране пребачени из то-

га фонда и са буџета Министарства одбране у заједнички буџет а обавезе пренете на РФ ПИО, а та средства остала су у Министарству одбране.

Донета је одлука о ванредном повећању пензија за 11,06%. Свим пензионерима је то исплаћено, изузев војним. Војни су то тражили и они су рекли ми немамо никакву обавезу према вама.

Постоји још један дуг из 2004. године. Министарство одбране је донело Уредбу по којој су требали ускладити пензије и они сами нису поступили по Уредби коју су само донели. Тај дуг је био око 6 до 7 милијарди динара (стварни је био око 4,5 милијарди) а са-



Има подршку председника Владе да реши проблем: Александар Вулин

да је нарастао са каматама и судским трошковима око 13. милијарди.

То се десило и сада са 11,06 одсто. Тај проблем сам више пута износио на седницама Владе. Имамо подршку министра одбране и председника Владе да се овај проблем реши. То ћемо решити и то врло брзо“.

Видео запис може се погледати ако се на google укуца: „Panorama TV B 17.01.2015. године“.

Ургенција Управном суду због недоношења извршних решења

## У ЗАЧАРАНОМ КРУГУ СУДСКЕ ОПСТРУКЦИЈЕ

**З**бог непоступања Управног суда у вези са усклађивањем пензија за 11,06 одсто, председник УВПС Љубомир Драгањац упутио је Управном суду писмо следеће садржине:

„Поводом непоступања Републичког фонда ПИО по пресудама Управног суда као и због недоношења извршног решења, (по захтевима које подносе војни пензионери), од стране Управног суда којим би се ускладили пензије за 11,06% од 01.01.2008. године, актом 01/ бр. 373-1 од 04.12.2014. године обратили смо се председнику Управног суда и замолили да се то учини у што краћем року. Прошло је више од четрдесет дана а одговор нисмо добили, нити је донето ни једно решење, иако је прошло више од пет месеци од подношења захтева.

Сматрамо да се војни пензионери налазе у зачараном кругу судске опструкције својих на Уставу и закону заснованих права, а из чега је, изгледа, једини излаз подношење кривичних пријава и обраћање међународном суду у Стразбуру. Исто тако сматрамо да Управни суд треба да у складу са законом обезбеди спровођење својих пресуда које Дирекција Републичког фонда ПИО упорно игнорише.

Очекујемо да у најкраћем року почнете са доношењем извршних решења по одредбама члана 71. став 3. Закона о управним споровима и да ће те нам одговорити на наше захтеве“.

Још један покушај  
обмањивања војних  
пензионера

## МАНИПУЛАЦИЈЕ БРОЈЕМ ЧЛАНОВА УВПС

**У**последње време, на друштвеним мрежама и у незваничним иступи-ма неогворних појединаца, упорно се протурјају неистине везане за чланство у Удружењу војних пензионера. Тако се најчешће тврди да број чланова у УВПС рапидно опада.

Истина је, међутим, сасвим другачија. Према централној евиденцији која се педантно води у Удружењу, од 15. новембра 2014. године до 15. јануара 2015. године у наше удружење се учланило 58 војних пензионера, а у истом периоду исцланило се њих 15.

Ургенција за доношење решења за пензије и начина исплате умањених припадљности

## САЧЕКАТИ 60 ДАНА

**П**осле упућеног захтева Републичком Фонду ПИО да тај државни орган донесе решење ради утврђивања износа укупне пензије и начина исплате умањене пензије, а уколико по истеку од 60 дана та филијала није донела тражено решење, потребно је упутити ургенцију за доношење решења. Ургенција се доставља истој филијали којој је упућен и захтев.

У прилогу је текст ургенције:

.....  
(име и презиме)

.....  
(адреса становања)

.....  
(ЈМБГ)

УРГЕНЦИЈА за доношење решења  
ради утврђивања износа укупне пензије и  
начина исплате умањене пензије,  
Републичком фонду за пензијско и  
инвалидско осигурање

Филијала.....

Дана..... 2014. године поднео сам Захтев, том Фонду, за решавање у управној ствари ради утврђивања решењем износа укупне пензије и начина исплате - умањене пензије.

Законом о општем управном поступку („Службени гласник“, бр. 30/2010), члан 113. прописано је да надлежни орган по службеној дужности или поводом захтева странке, с обзиром на постојеће чињенично стање, а ради заштите јавног интереса, донесе управни акт – решење. Ваша законска обавеза, као надлежног органа, била је да без одлагања, а најкасније у року од 30 дана, од достављања захтева, донесете тражени управни акт – решење.

С обзиром на то да је истекао рок да донесете управни акт – решење, овом ургенцијом, захтевам да одмах, а најкасније у року од 7 дана, донесете управни акт – решење по мојем захтеву, како је прописано Законом о општем управном поступку.

У Београду, .....

ПОДНОСИЛАЦ УРГЕНЦИЈЕ

Информисање чланова УВП у Бачкој Паланци

## КОРИСТАН ДИЈАЛОГ

**У**склопу редовних активности, председник УВПС Љубомир Драгањац, потпредседник Извршног одбора ГО Слободан Пејовић и председник ОпОрг УВП Сомбор Саво Дринић, посетили су ових дана Општинску организацију у Бачкој Тополи.

Председник Драгањац је детаљно информисао чланове о актуелним питањима везаним за рад организације, посебно о томе које су мере предузете да би РФ ПИО почео да исплаћује закинути део пензија (11,06 одсто) и о досадашњим корацима Удружења учињеним после незаконитог сма-

њења пензија.

Информисању је присуствовало више од трећине чланова општинске организације. После излагања председника Драгањца, чланови су постављали конкретна питања, почев од решавања стамбених проблема, здравствене заштите, пружања стручне помоћи адвоката.

Састанак је протекао у радној атмосфери. Чланови ОпОрг су се још неко време задржали у просторији, изражавајући лично задовољство оним што су чули током информисања

И. Шуљок

Укратко

## НОВИ ИЗНОС ПОГРЕБНИХ ТРОШКОВА

**П**рема званичним подацима објављеним у „Службеном гласнику Републике Србије“ број 147/2014. Погребни трошкови за јануар, фебруар и март исплаћиваће се у износу од 35.310,00 динара. Трошкови се наплаћују у филијалама Републичког фонда ПИО.

Да ли ће и држава, коначно, признати закинута права војних пензионера?

## ДО ТАЧКЕ УСИЈАЊА

Од седнице Народне Скупштине Републике Србије 22. децембра прошле године, на којој је Константин Арсеновић поставио питање премијеру Александру Вучићу о проблему закидања висине и неусклађивања војних пензија (11,06 одсто), а премијер одговорио, уливајући какву такву наду обесправљенима (и хвала му), протекло је, за државу премало, за војне пензионере засигурно превише времена од званично-правног неоглашавања надлежних.

Али, авај. Никако да са обећавајуће, уливајуће реторичке наде дођемо до очекиваног, историјски идејно-водећег, у прошлим временима често слушаног и функционалног усклика „пређимо с ријечи на дјела“.

Таман када сам помислио како ће

поодавно формиран и замандаљен зачарани круг, врзино коло зачињено неодговорношћу, бахатошћу једних, признавању постојања проблема, али и (за)кужисног гурања на споредни колосек великог железничког чворишта од стране других, почети да се незаустављиво расплиће, опет државно ћутање. Мук државних институција и органа. Као код невиног дечијег кошканья. Било, па прошло, или, пуј пике, не важи. Само, до када? До неке нове седнице, до ново-старих посланичких питања, до нових молби и жалби, до тужби и притужби, папира и папирологије, медијског пуцања и препуцавања, до обећања и...

Хоћу, нећу, гледам (слушам) финансијски и статусно угрожене адвокате, на пример. Тераше и истераше по

своме. Могу они, јер како ће држава без правног система, судства и адвокатуре. Како ће држава с адвокатском блокадом у ЕУ, у свет. Па просветаре. Хоће и они, са својим буџеларом, да буду свој на своје. Биће оцена-неће бити, биће часова-неће бити. Могу и они, јер то што нам ђаци с тако осакаћеним часовима базају по бирцузима, кафићима и осталим „друштвеним“ просторима и просторијама, није ни пожељно ни примерено, али биће надокнађено? Ушћуташе се једино драги нам незаменљиви, високо буџетирани (и ко да је осине гнездо) и даље недодирљиви функционери јавних предузећа. Ћути онај коме је по вољи. Док траје, нек траје.

Наша свеколика војнопензионерска популација уздаје се годинама у правну државу, у устав, закон, у људе и људскост. Тако је свикла, учена и научена. И, за не веровати, уважавајући садашњу ситуацију државно-буџетског приходовно-расходног односа, не очекује ни много, ни превише.

И, зар је толико тешко (и после свих силних дописивања, депеша, превише судских решења, одлука, мишљења) рећи, и у правна акта унети, тек: Војни пензионери су оштећени. Њихови захтеви су оправдани. Повећаћемо одмах. Државна дуговања износе толико и толико, а државна благајна крећуће у решавање насталог дужничког пропуста?

Пређашње и садашње несагледиво, бескрајно играње мачке и миша, или како би се народски рекло мотање око плота, канда да само продубљује (већ добрано ископани) јаз између заинтересоване једне и (не)заинтересоване друге стране и државно-буџетску агонију. Да ли до тачке напрезања и пуцања тако пренапрегнутог војнопензионерског материјала? Да ли до тачке усијања? Одговор је на надлежнима.

**Будимир М. ПОПАДИЋ**

## Обележена годишњица новосадске рације

### СЕЋАЊЕ НА НЕВИНЕ ЖРТВЕ

Комеморативним скупом у Новом Саду недавно је обележена 73. годишњица новосадске рације, једног од најтрагичнијих догађаја у историји града, у којој су мађарске окупационе фашистичке власти убиле, или живе гурнуле под лед залеђеног Дунава, између 1300 и 1700 углавном Срба, Јевреја и Рома, житеља Новог Сада, међу којима и велики број жена, деце, старца, па и дојенчади у рукама мајки.

Грађанима, окупљеним

на платоу испред споменика „Породица“ на новосадском Кеју жртва рације, обратио се Милош Вучевић градоначелник Новог Сада:

„Читаве генерације Новосађана нестале су у граду под ледом. Сећањем на невинне жртве полагамо испит о животу и правди, а будућим нараштајима усађујемо идеје о миру. - рекао је Вучевић

Уз саслужење новосадских свештеника и ђакон, помен Српске православне цркве жртвама рације служио је епископ бачки Иринеј, док је комеморативни помен Јеврејске заједнице одржао врховни рабин Србије Исак Асиел.

Мађарска војска, жандармерија и Државна краљевска полиција су са рацијом отпочели у рано јутро 21. јануара 1942. године претресима и хапшењима грађана и читавих породица. Поједине невинне жртве окупатор је убијао одмах на улици, део је одводио до новосадског купалишта „Штранд“ и тамо их убијао и бацао у Дунав, док је део људи једноставно изводио до обале и тамо их убијао, или их живе бацао под лед. Рација је трајала три дана, а поред житеља Новог Сада у рацији страдали су и житељи околних места, па се рачуна да је у тродневном пиру окупатора убијено око 4500 људи.

Током комеморације председник Скупштине града Синеиша Севић и представници Јеврејске општине и Матице Ромске, Емилија Шефер и Марко Калдараш са брода „Шабаци“ Речне флотиле, уз почасни поздрав бродске страже под командом потпоручника Александра Калабића и звуке бродских сирена, спустили су венац у воду Дунава.

У име Владе Србије венац на споменик положио је министар правде Никола Селаковић, а поред бројних Новосађана, помену жртвама рације присуствовали су и амбасадор Израела Јосеф Леви, први саветник у амбасади Мађарске Золтан Варга-Хасонич и представници Војске Србије.

У програми обележавања 73. годишњице новосадске рације учествовали су хорови Саборне цркве „Свети Георгије“ и Јеврејске општине „Хашира“.

**Будимир М. ПОПАДИЋ**



Венци су са брода Речне флотиле „Шабаци“ положени и у Дунав

## Здравствено осигурање у Крагујевцу

### СУОЧАВАЊЕ СА ПРОБЛЕМИМА

Корисници војних пензија у ситуацији када се сваки динар мери на кантар, све више користе услуге у домовима здравља у Крагујевцу и Клиничко-болничком центру тог града. Користе, на пример, физикалне терапије, које им препишу лекари на предлог неуролога и физијатра. Зашто би, кажу пацијенти, ишли у Београд у Војномедицинску академију или у Војно медицински центар, када то могу да обаве у граду на Ибру.

Посетили смо више домова здравља у Крагујевцу, али најбољи утисак је оставио Дом здравља у Станову. Та установа као да не личи на здравствену установу већ одише лепотом, тј. испуњена је љубазношћу особља и украшена цвећем.

У разговору са директором те здравствене установе Б. Свилар сазнали смо многе чињенице о томе шта је све тај вредан колектив успео да уради.

-Учинићемо још више, каже директорка

Свечаност поводом  
Дана Медија центра „Одбрана“

## РЕЧ УБОЈИТИЈА ОД МЕТКА



У протеклој години Медија центар „Одбрана“ постигао је запажене резултате

**М**едија центар „Одбрана“ обележио је у Свечаној сали Дома Војске Србије свој Дан - 24. јануар. На тај датум 1879. године изашао је први број војног листа „Ратник“, чију традицију наставља часопис „Одбрана“. Већ традиционално, том приликом додељене су награде победнику конкурса за новинарску награду „Иван Марковић“ за извештавање о активностима Министарства одбране и Војске Србије и најбољем спортисти и спорт-

ској екипи Војске Србије у 2014. години. То су акције које Медија центар и редакција магазина „Одбрана“, раније Новинско-информативни центар „Војска“ и истоимени лист, спроводе од 1994. године.

Свечаности су присуствовали државни секретар у Министарству одбране Зоран Ђорђевић и начелник Генералштаба Војске Србије генерал Љубиша Диковић, са сарадницима, као и други гости, сарадници и пријатељи редакције „Одбране“.

Честитајући празник припадницима Медија центра „Одбрана“, државни секретар Ђорђевић нагласио је да Војска Србије ужива велико поверење међу својим грађанима, да је цењена и уважена, а да заслугу за то у великој мери има Медија центар „Одбрана“.

- Кажу да је реч убојитија од метка. То и јесте разлог због ког увек одговорно приступамо објављивању сваке информације. Као државни секретар у Министарству одбране, као одговоран човек који је привржен истини, истичем да из наше куће није и неће изаћи ниједна неистина. То је случај данас, а тако ће бити и у будућности – поручио је државни секретар Ђорђевић додајући да захваљујући раду запослених, све активности система одбране, биле су пропраћене на веб сајту министарства, на друштвеним мрежама и на страницама магазина „Одбрана“.

Према његовим речима, то је био начин да се информише јавност, али и припадници система одбране о свим активностима у систему одбране.

- Магазину „Одбрана“ се верује. На његовим страницама увек су провере-

не и тачне информације. Било да је реч о Министарству одбране или о Војсци Србије. Тако је било од оснивања листа, када је носио име „Ратник“ – нагласио је државни секретар Ђорђевић подсећајући на познату мисао да је „у рату најубојитије оружје, а у миру реч“.

Према речима директора Медија центра „Одбрана“ пуковника Стевице Карапанчина, који је представио најважнија достигнућа те куће у години за нама, слоган војне параде „Корак победника“ и велики број елемената визуелног идентитета изнедрени су у тој установи. Уз то, фотографија фоторепортера Горана Станковића, којом је приказана помоћ Војске Србије у завејаном Банату, објављена је у свим медијима.

- Наши дизајнери реализовали су 168 рекламних кампања и израдили 350 графичких производа, међу којима и званични логотип 100. годишнице Првог светског рата – нагласио је пуковник Карапанчин додајући да је међу 80 наслова која је та издавачка кућа објавила петина из области војне публицистике.

Према његовим речима, годину која је за нама обележили су и културни садржаји, које је Медија центар „Одбрана“ као организатор и координатор приредио, а које је посетило више од 71 хиљаде људи.

У наредној години, како је најавио директор Медија центра „Одбрана“, наставиће се дигитализација богате фото-архиве те куће, а у припреми је и промотивна кампања магазина „Одбрана“, чији је циљ афирмација међу млађом читалачком публиком.

- Колектив Медија центра „Одбрана“ спреман је да, по питању предствљања система одбране у јавности, одговори на све изазове у времену које је пред нама – поручио је пуковник Карапанчин на крају обраћања.

Овогодишњи добитник новинарске награде „Иван Марковић“, за репортажу „У чокулама Свечаност поводом Дана Медија центра „Одбрана“ и по дванаест сати“, је Марко Петковић, новинар Новинске агенције Танјуг а жири је једногласно одлучио и да додели Специјално признање новинарки Ђурђици Драгаш Вуковљак и новинарској екипи Првог програма Радио Београда која је реализовала директан пренос Војне параде „Корак победника“.

За најуспешнијег спортисту Војске Србије у 2014. години жири је изабрао капетана Блажу Максимовића, припадника 204. ваздухопловне бригаде В и ПВО док је награда за најбољу спортску екипу додељена падобранској екипи Војске Србије „Небеске виле“.

Одлуком Колегијума директора Медија центра „Одбрана“, др Миле Бјељац, научни саветник у Институту за новију историју Србије, проглашен је за сарадника године.

која је по свему судећи главни покретач свих позитивних дешавања.

Та здравствена установа служи за пример како треба да изгледају савремени домови здравља.

Са много проблема се носе војни здравствени осигуранци у Крагујевцу и том делу Србије. У згради Гарнизонске амбуланте некада је радила војна болница. О потребама припадника Војске Србије и војних пензионера тог региона свакако би ваљало повести рачуна. Најбоље би било да се у Крагујевцу формира војна болница, или макар Војномедицински центар. Замислите само колико државу коштају одласци код протетичара на ВМА. Други пример је скупочена лабораторија у којој, од када је лаборанткиња отишла у пензију, нико више не ради. Војни стоматолог у Крагујевцу више од шест месеци пожртвовано ради без асистента, јер је претходни техничар отишао у пензију.

Једно санитетско возило за гарнизон Крагујевац је недовољно да опслужи оне осигуранике којима је преко потребно. Нагомилани проблеми у здравственој служби Шумадијско-поморавског региона изискују преку потребу да се њиме надлежни жешће позабаве.

**Б. Нестоторовић**

## Здравствена заштита КВП у Гарнизону Крушевац

# НАЈВАЖНИЈИ ЗАДАТАК ЛЕКАРА И СТОМАТОЛОГА

Крушевачка Гарнизонска амбуланта, на нивоу примарне здравствене заштите, годишње збрине око 16.000 пацијената, од којих је око 10.000 војних пензионера, чланова породица и корисника војних пензија са територије Расинског округа. Команда за обуку Војске Србије је Одељење за здравствену заштиту крушевачког Гарнизона прогласила за најбоље у 2014. години.

Општински одбор УВП Крушевац је више пута оценио да је здравствена заштита КВП и чланова њихових породица једна од најважнијих животних потреба због чега је непрекидно у центру пажње и један од приоритетних задатака.

Предузимање мера на побољшању здравствене заштите КВП, ОпОд УВП Крушевац већ годинама ставља као један од најважнијих задатака, имајући у виду да се углавном ради о старијим људима, којима је квалитетна здравствена заштита од животног интереса.

Здравствено збрињавање у Гарнизону Крушевац за КВП и чланове породица обавља Одељење за здравствену заштиту Команде за развој Расинске бригаде. Колектив чине: мајор Предраг Станковић, лекар и командир Одељења; потпоручник Сања Спасић, лекар; потпоручник Данијела Величковић, лекар; капетан Предраг Недељић, лекар стоматолог; медицински техничари старији водници Бојан Баришић и Владимир Гајић и војни службеник Смиљана Петковић.

Овај састав санитетлија, месечно из домена примарне заштите збрине око 1.200 до 1.400 пацијената. Уз посебно напрезање, некада се дневно обради и више од сто пацијента, иако је оптималан број, по Правилу службе, око 40 пацијената по лекару.

„У таквим ситуацијама, јасно је да квалитет здравствених услуга трпи у односу на квантитет“, каже мајор Станковић, „али ниједан пацијент није напустио амбуланту без одговарајуће указане помоћи и незадовољан“, наглашава доктор Станковић.

Гарнизону амбуланту чине: две лекарске и једна стоматолошка ординација, лабораторија, два превентивна, апотека, стационар, изолатор, учioniца, магацин и једна канцеларија.

У амбуланти касарне „Цар Лазар“ здравствено се збрињавају КВП и чланови породица са територије града Крушевца и општина Александровац, Трстеник, Брус, Варварин, Ћићевац и Ражањ.

Квалитет примарне здравствене заштите је врло добар, а особље амбуланте, са средствима и условима, које има, даје максимално.



Како највећи број пацијената чине војни пензионери, чланови породица и корисници војних пензија, сарадња са крушевачким Удружењем војних пензионера је непрекидна и веома добра. То потврђују признања, Захвалница и Плакета УВПС, које је Главни одбор УВПС доделио Гарнизонској амбуланти.

Стоматолошка ординација располаже стандардном опремом. Капетан Недељић тврди како се и поред тога, али и велике фреквенције пацијента, око двеста месечно, труди да свакоме укаже најстручнију помоћ, која обухвата стоматолошко збрињавање. Суботом, недељом и празницима у амбуланти функционише радно ангажова-

ње. Сарадња Гарнизоне амбуланте са Здравственим центром Крушевац је изузетна.

Ускоро, пошто је расписан конкурс за лаборанта, очекује се поновни рад лабораторије, која располаже веома савременим апаратима. Овим би се смањила непотребна путовања старијих КВП и смањили трошкови за партиципације.

Снабдевеност апотеке лековима у 2014. години је пуно побољшана и та тенденција се наставља и у овој години.

За похвалу је напоменути, да после толико година, Гарнизона амбуланта располаже са два санитетска возила, која су сваког тренутка у функцији и у стању приправности. Захваљујући тој чињеници, амбуланта је у прошлој години имала више од 150 превоза према ВМА и Војној болници Ниш, а да не говоримо о кућним посетама или превозу болесника према Здравственом центру Крушевца.

Крајем новембра прошле године, власник поликлинике „Мултимедика“ Десимир Јашаревић донирао је Војсци Србије апарате и санитетска материјална средства у вредности од око 15.000 евра. Донација је предата у Гарнизонској амбуланти у присуству министра одбране Братислава Гашића, начелника Управе за здравство проф. др Зорана Поповића, бригадног генерала и заступника начелника ВМА пуковника Зорана Шегрта. Средства намењена примарној здравственој заштити додељена су Гарнизонској амбуланти, а средства намењена са секундарну и терцијарну заштиту биће прослеђена ВМА, Војној болници Ниш и ВМЦ Нови Сад и Београд.

За постигнуте успешне резултате на здравственом збрињавању, Команда за обуку Војске Србије је Одељење за здравствену заштиту крушевачког Гарнизона прогласила за најбоље у 2014. години.

**мр Александар Симоновски**

## Рапорт из Прокупља СВОЋЕЊЕ РАЧУНА

На првој редовној Скупштини Удружења војних пензионера Србије, општинске организације Прокупље шестог сазива, која је одржана 16. јануара, анализиран је рад организације у прошлој години и усвојени тежишни задаци за ову годину.

Председник ОпОд УВП Вид Шарац на почетку седнице позвао је присутне да минутом ћутања одају пошту преминулим корисницима војне пензије између две скупштине. Затим је поздравио госте: поручника др Милана Павловића, командира Одељења за здравствено збрињавање, Сандре Петкоског, председ-

ника општинске организације ОРВС.

Након усвајања дневног реда, радом Скупштине председавао је Живко Јајић. Вид Шарац је поднео извештај о раду



и истакао да су сви планирани задаци реализовани. Тежиште рада је било на спровођењу избора, док је као ванредни задатак наметнута помоћ корисницима



## Додела солидарне и хуманитарне помоћи у децембру 2014. године

### УБЛАЖАВАЊЕ НЕВОЉА

На основу Правилника о начину коришћења средстава солидарности за пружање помоћи члановима Удружења војних пензионера Србије, Изврши одбор је на седници одржаној 16. јануара 2015. године, размотрио захтеве достављене у децембру 2014. године, и на основу прописаних критеријума и испуњених услова, донео је одлуке о додели једнократне социјалне и хуманитарне помоћи:

#### А) Материјално стање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 1. Правилника ОпОр Инђија ЖР: 25.000,00 - по члану 10.562,32 динара, ОпОр Панчево ВР: 25.000,00 - по члану 10.333,00 динара, ОпОр Смедеревска Паланка ПЗ: 29.000,00 - по члану 9.342,00 динара,

ОпОр Чачак НМ: 25.000,00 - по члану 10.208,85 динара, ОпОр Смедеревска Паланка РВ: 29.000,00 - по члану 9.150,50 динара,

ОпОр Ужице ПВ: 29.000,00 - по члану 8.595,11 динара, ОпОр Сомбор КБ: 25.000,00 - по члану 10.550,00 динара, ОпОр Прокупље МГ: 29.000,00 - по члану 5.217,09 динара, ОпОр Лозница ММ: 29.000,00 - по члану 10.670,75 динара, ОпОр Земун МЗ: 29.000,00 - по члану 7.795,11 динара, ОпОр Крагујевац ГМ: 25.000,00 - по члану 10.723,52 динара, ОпОр Врање ПБ: 32.000,00 - по члану 7.434,69 динара, ОпОр Земун ПМ: 32.000,00 - по члану 9.845,64 динара, ОпОр Лозница ГБ: 29.000,00 - по члану 7.827,00 динара, ОпОр Крагујевац НБ: 35.000,00 - по члану 9.777,16 динара, ОпОр Прокупље ВП: 32.000,00 - по члану 10.086,71 динара, ОпОр Краљево ЂЗ: 29.000,00 - по члану 8.834,11 динара, ОпОр Вршац РМ: 32.000,00 - по члану 7.175,36 динара,

#### Б) На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 2. Правилника

ОпОр Панчево МП: 20.000,00 - по члану 19.039,98 динара, ОпОр Панчево ЂА: 10.000,00 - по члану 21.120,15 динара, ОпОр Вождовац ДМ: 20.000,00 - по члану 16.000,00 динара, ОпОр Обреновац ЦМ: 15.000,00 - по члану 17.138,10 динара, ОпОр Панчево ММ: 20.000,00 - по члану 18.947,75 динара, ОпОр Смедеревска Паланка ДМ: 20.000,00 - по члану 17.350,79 динара, ОпОр Земун ВС: 20.000,00 - по члану 16.562,32 динара, ОпОр Обреновац АБ: 15.000,00 - по члану 13.000,00 динара, ОпОр Панчево КС: 20.000,00 - по члану 12.267,66 динара, ОпОр Панчево ДЦ: 20.000,00 - по члану 18.971,94 динара, ОпОр Вождовац РМ: 20.000,00 - по члану 14.961,66 динара

Новчана средства су уплаћена на текући рачун 20. јануара 2015. године,

**Извршни одбор**

војне пензије након поплава и угроженост грађанима Републике Србије. Мирослав Марић је поднео извештај о раду Надзорног одбора. После расправе оба извештаја су једногласно усвојена.

Током 2014. године преминуло је седам КВП, а учланило се 10 нових пензионисаних старешина. Посебна пажња посвећује се здравственој заштити корисника војне пензије, као и наставку управног поступка у борби за остваривање ванредног усклађивања пензије за 11,06 одсто. У раду гарнизонске амбуланте Прокупље јављају се потешкоће, јер понекад ради само један лекар који је и командир Одељења за здравство, па је често одсутан. Путни налози се предају у Гарнизонској амбуланти, а Амбуланта сваког петка предаје лицу у Команди гарнизона који, сада, редовно достављају Фонду за СОВО на исплату. Куршумлија је гарнизонско место које има и Гарнизону амбуланту.

Приликом информисања чланова коришћена су акта које је упутио Главни одбор УВПС и чланци из гласила „Војни ветеран“. О раду организације УВП у Прокупљу објављена су два текста у „Ветерану“ а о томе су писале „Топличке новине“ и сајт „Топличке вести“.

Сарадња са командом јединице и гарнизона је добра, а и са сродним удружењима: ОРВС, СУБНОР-ом, Савезом пензионера Србије – општинска удружење у Блаци и Житорају.

Тежишни задаци у 2015. години биће: информисање о Закону о изменама и допунама Закона о здравственом збрињавању (обезбеђењу); Управни и парнични поступак за остваривање права на ванредно усклађивање пензије за 11,06 одсто, а и остали редовни задаци који проистичу из Статута и Програма Удружења.

**Вид Шарац**

## Из УВП Чачак

### СУМИРАНИ РЕЗУЛТАТИ

Градски одбор Удружења војних пензионера Чачка крајем децембра одржао је редовну седницу Градског одбора, на којој су сумирани резултати. Скупом је председавао председник Ђуро Јовановић који је поднео извештај о раду одборне Скупштине до краја 2014. године.

Потпредседник ГО Бошко Накић истакао је да корисници војних пензија и чланови њихових породица на територији Чачка, Лучана и Ивањице здравствену заштиту остварују на основу Уговора о пословно-техничкој сарадњи који је Фонд за социјално осигурање војних осигураника закључио са РФ-ЗО. Здравствена заштита КВП организована је тако да примарни ниво здравствене заштите остварују у цивилним здравственим установама (домовима здравља).

Да би војни осигураници остварили право на лечење у ВЗУ (ради специјалистичког прегледа) изабрани лекари у Домовима здравља издају упут за специјалистички преглед и путни налог за путовање болесника на преглед – лечење изван места сталног борава.

Од надлежног органа Комаде 2 бригаде ОпОд УВП Чачак обавештен је да Фонд за СОВО неће вршити рефундацију новаца за лечење изван места борава ако је путни налог на цивилном обраци. Наиме, цивилне здравствене установе имају свој образац (Потврда о потреби путовања у циљу остваривања здравствене заштите) и они такав образац издају и војним осигураницима. Овакав поступак Фонда за социјално осигурање војних осигураника увелико ће отежати положај војних осигураника. Да би се овај проблем разрешио упућен је предлог Министарству одбране да регулише начин исплате путних трошкова, то јест да Фонд за СОВО прихвати путни налог цивилних здравствених установа јер се у њему уписују подаци који доказују да се ради о војном осигуранiku (Име и презиме, ЈМБГ,ЛБО).

Уговором о пословно-техничкој сарадњи, транспорт војних осигураника између цивилних здравствених установа и од цивилних здравствених установа до војноздравствених установа није прецизно регулисан, па се догађа да се служба за транспорт болесника Здравственог центра у Чачку оглашава да није надлежна за војне осигуранике, што доводи до немалих сцена и довођења војних осигураника у неравноправан и безнадежан положај.

Градска организација УВП Чачка, броји 438 КВП од тих 411 су чланови, што укупно износи 93,38 одсто војнопензионерске популације.

Током године за 228 корисника војне пензије пружена је помоћ у подношењу тужби за дуг настао закидањем пензија за 11,06 одсто. У сарадњи са „АТП-Аутопревоз Чачак“ за све кориснике војне пензије обезбеђена је повластица за повољнији превоз на линијама које држи то предузеће.

Пружају се и услуге КВП за подношење захтева за закинути део пензије према РФ ПИО за доношење решења о мање исплаћеним пензијама од новембра месеца.

Комисија за опоравак посетила је болесне и непокретне, њих 20, и том приликом су информисани о активностима УВП Чачак.

У току 2014. године поднето је осам захтева за доделу социјалне и хуманитарне помоћи и сви су успешно реализовани, што говори да је Градски одбор правилно поступио у давању предлога Извршном одбору УВПС.

Надзорни одбор је извршио увид у финансијско пословање Градског одбора, наводећи да нема примедби на финансијско пословање, да су сва документа правовремено обрађена и није било злоупотребе у трошењу новца.

**Ило Михајловић**

На основу извештаја који је новинар под псеудонимом Џон Српа први пут објавио 1967. године, у издању „Дајал преса“ из Њујорка, а две године касније прокоментарисао Леонард К. Левин, одговоран за његово објављивање, америчкој администрацији је препоручен низ застрашујућих планова. На првом месту, да „због заштите америчких националних интереса, светски мир и разоружавање морају да буду одбачени, јер ће бити погубни по САД и њену глобалну позицију“. Стога је „неопходно обезбедити да се стално, у неком од делова света, јављају оружани сукоби ниског интензитета, који ће бити контролисани“. У извештају, који подсећа на *Протоколе сионских мудраца*, пише: „Рат је пожељнији од мира, будући да омогућава одржавање равнотеже нашег (америчког – прим. Р.С.) друштва, обезбеђује његов опстанак и начин живљења, уз стабилизацију националне економије и њену контролу. Основна власт једне модерне државе над народом почива на њеној ратној моћи“.

### Да ли се ратовањем чува мир?

У вези са наведеним рат(ичк)им плановима, како сада изгледа мапа светских жаришта? Гори Ирак. Запалиле су га САД и Велика Британија, без подршке Савета безбедности, али то више ништа не значи. Вести личе једна на другу и могле би да се сведу на следећу: „Више од 100 особа погинуло је у понедељак широм Ирака, а наоружана група, пресвучена у маскарне униформе, отела је заменика ирачког министра здравља, чиме се повећава притисак на владу у Багдаду да учини нешто како би се зауставио талас насиља“. Председник САД Џорџ Буш Јуниор, у мају 2003. године, изјавио је да је рат завршен и добијен а Ирак ослобођен тираније Саада Хусеина, и да су створени услови за савремену демократију. Међутим, од тада напади побуњеника не престају, а земља је пред распадом на шиитски, курдски и сунитски део. О томе да је америчка војска у Ираку због нафте и америчких нафташа, да је добрим делом уништена велика култура, уз поништавање историје тог дела света, више нико не говори. Ранији премијер Велике Британије Ентони Блер је признао да је његова спољна политика контраверзна, али да Велика Британија мора да ратује. „Бирајући између тога да Велика Британија буде у првим редовима борбе против тероризма, или да учествује само у мировним мисијама, изабрали смо да ратујемо и тако чувамо мир. Мој избор су оружане снаге које су спремне за учешће у тешком задатку... да буду способне за рат и за улоге у мировним мисијама“ – речи су британског првог министра на скупу академика и војних командана у Плимуту.

Где је ту место руљи? Демократски сенатор Џон Кери је гостујући на Калифорнијском универзитету почетком новембра 2006. упозорио студенте да ће, „ако не буду учили, завршити у Ираку“. Џорџ Буш Јуниор га је одмах оптужио за срамотно понашање и вређање војника следећим речима: „Наши војници се ни-

Све што се на међународној сцени догађа није случајно

## ПРЕФИЊЕНО УПРАВЉАЊЕ „РУЉОМ“

У више западноевропских листова објављен је тајни извештај из Ајрон Маунтина („Гвоздена планина“) сачињен пре више од 35 година. Наводно је чуван за одређене америчке владине службе. У документу се сугерише да Вашингтон увек, ради просперитета нације, у било којем делу света, треба да обезбеди „контролисани“ оружани сукоб.

су пријавили у војску јер нису довољно учили у школи или што су заборавили да ураде домаће задатке. Жене и мушкарци, који потпуно добровољно служе у нашим оружаним снагама, не чине то зато што нису довољно паметни, већ зато што су патриоте“.

Руља све време слуша медијске приче несвесна да је она у њима главни јунак. Боље од руље размишља Душко Дугоушко. Уосталом, листа непријатеља састављена у Стејт департменту је импресивна – од држава и народа који угрожавају светски поредак, који не прихватају демократију, до генетски крвожедних и агресивних народа. На списку су, осим држава и људи, и туђа, сумњива и опасна спекулативна васионска истраживања. Војска једине преостале суперсиле припрема се за одбрану у условима глобалне еколошке катастрофе, неминовних напада на Земљу и од комета и других свемирских отпадака, што је одлична замена за важећу стратегију уливања страха од масовног удара или асиметричних претњи које угрожавају земљу и нацију.

### Ради се на новом увођењу ропства

Уколико, не дај боже, мир надвлада рат, у извештају из Ајрон Маунтина се сугерише максимално коришћење медија за увођење јавног мњења у правцу лакшег остварења националних интереса. Предложени су медијски рат и формирање међународне полиције која ће се усмеравати из једног центра. Састављачи извештаја боре се против демографског бума на светском плану и у ту сврху су предложили обавезно увођење вештачког, контролисаног осемиравања жена и њихову насилну стерилизацију. Сугерисали су и поновно озакоњење двобоја и увођење бројних спортских игара, али са смртним исходима. Ради



ПИШЕ: проф.  
др Светозар  
РАДИШИЋ

обезбеђивања надзора над примитивним и агресивним народима, као и над оним који не прихватају светски поредак, предложено је поновно увођење ропства. Оно би било хуманије, „Хакслијевог типа“, али ефикасно као начин за контролу рађања, друштвеног развоја и агресивних импулса људи.

Будући да је јасно да најимућнијима не одговара мир, људски род, са својим постигнућима, тај „цар природе“ а можда и космоса, по свему судећи, ако ништа не предузме или се ништа спасолико не догоди, ускоро ће престати да постоји без остављања трага. Човек је пред амбисом када је реч о опстанку, иако је у њему и у природи све хармонично. Све је замишљено и саздано тако да може да живи не доводећи себе и своје окружење у било какво неприкладно стање. Он не користи ни половину својих могућности, то постаје све очигледније, и све чешће се спомине. Иако није успео да постане потпун, чак ни физички, човек пристаје да се због сулудих идеја злобника и на основу намерно пробраних сценарија моћника самоуништи његов целокупан род.

А шта да се каже о моралу оних који предлажу ропство и оних који га полако а сигурно прихватају? Сва расуђивања, углавном, остају на папиру, а на делу – човеку је потребан титански напор да би превазишао своје егоистичке пороке и похлепу, и то му никада потпуно не успе-

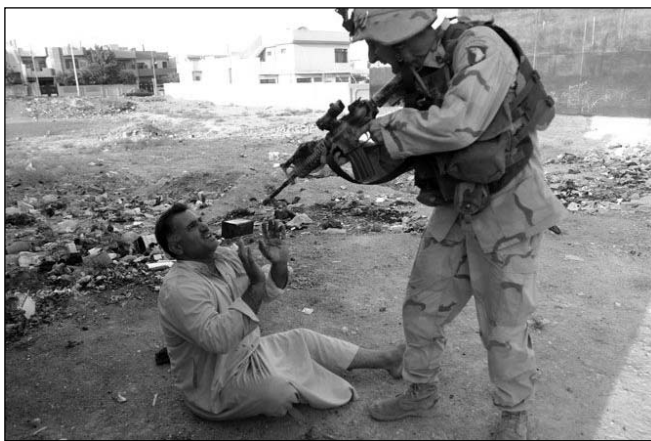


ва. Може бити да то зависи и од његовог физичког стања, од комуникације с природом, којој тако мало поклања пажње? Тако је човек постао паразит на телу природе, „разбојник и убица“, како је говорио Порфирије Иванов. Стога се од њега и не очекује да изгради у себи неку моралну чистоту, неку снажнију духовност, будући да је начин његовог постојања у корену неморалан и недухован у односу према природи и цивилизацијским тековинама. Уосталом, на почетку 21. века већ је свима знано да је планета при крају свих ресурса, а ништа није учињено да се размишља квалитативно, уместо квантитативно, на шта су на време упозоравали умови попут Пола Валерија, Томаса Мана, Карла Сфорце и Луиђија Пираделла.

### Похлепни не припадају интелигенцији

Пред технолошким новинама више се не поставља питање морала. За штетне последице људских активности у природи, у односу према минералима, биљкама, животињама и према човеку као хармоничним деловима космоса, проглашавају се као разлози начин производње, несавршена технологија и проблеми социјалног устројства, а скоро ништа у вези с моралношћу самог човека у том односу. Он сматра такав начин живота јединим могућим. Како је „мислио“ о (зло)употреби нуклеарне енергије, тако мисли о електромагнетним зрачењима, комуникацијама, мобилним телефонима, микрочиповима, микроталасном оружју, нанороботима и уопште о свим својим изумима.

Будући да су све ређи прави интелектуалци, у време када је Србија без елите, чини се да човек стоји немоћан пред сопственим наумима, заправо – неумима. Када се каже да нема интелектуалаца, мисли се на истину да је интелектуалац умно моћан, образован (што значи и моралан) и истинитим информацијама обогаћен човек. Превазиђено је мишљење о интелигенцији као друштвеној елити којој припадају сва лица са завршеним високим школама. Интелигенцији не припадају људи који су похлепни и, како се устаљено каже – прагматични, односно „сналажљиви“ људи, него они чији су ум и знање залог да ће цивилизација коју предводе имати извеснију будућност. Од њих се очекују одрицања и



Савремени ратови све су нехуманији, без поштовања ратног права

жртве, они обележавају своје време. Остали школовани људи су успешно репродуковали знање на испитима не би ли се домогли диплома и положаја, с којих, слежући раменима, беспомоћно, без стварног знања, саучествују у самоуништењу људског рода.

Препуне су институције и скупштине школованих људи који мисле само на себе и, највероватније, на своје породице и најближе потомство. Остали људи за њих су само део средине у којој живе. И када су убеђени да свет иде у сунврат, размишљају само о својој барци спаса, рачунајући да ће повећањем моћи и иметка стећи услове за изградњу те барке. Тако васпитавају и образују децу. Не пада им на памет да оставе нешто будућим покољењима, крадући плодове с дрвета живота, знања и мудрости. Такви одлучују о судбини садашњице и судбини потомака када је реч о увођењу нанотехнологије у свакодневицу.

### Не поштују се светосавски животни принципи

У размишљању о књизи под насловом *Како убити „великог брата“*, а не постати убица (реч је наравно о рату на нивоу симбола), намеће се неколико феномена значајних за однос према непромишљеном или, можда, веома перфидном и подмуклом поступку увођена нанотехнологије без знања и пристанка обичних људи – грађана. Прво, тај процес је прикривен. Друго, убрзан. Треће, нико га није објаснио грађанима. Четврто, приказују се само позитивни ефекти и то после разоткривања намере да се народ обмане. Пето, нико не одговара на питања као што су: ко је предлагач увођења најсавременијих технолошких решења у Србију баш сад, када је једна од најсиромашнијих земаља Европе? ко је и од кога добио или узео новац за пројекат ИД картица? зашто је Закон о личним картама усвојен после куповине система за контролу грађана? зашто се ускраћују уставне слободе без пред-

виђене правне процедуре? где је нестала транспарентност демократске власти? зашто се прети грађанима изолацијом и глобом ако не носе уз себе оно што не желе (било какве картоне и личне карте)? зашто се не поштује светосавски животни принципи у народу чији школски систем носи симбол светог Саве? итд.

Убити „великог брата“ страшно звучи због речи „убити“. Али, сетимо се плана убиства Родиона Романовича Раскољникова. Он је тврдио да зеленашица коју намерава да убије није само некорисна него је и штетна, а истовремено хиљаду здравих, талентованих младића пропада од немаштине, уместо да својим даром служе људима. Наравно, Раскољников је свет(ину) својом муком много научио и није га мудро следити.

Зар је могуће да данас треба некеме објашњавати какав је свет? Шта, на пример, значи да Ција креира шпијунски систем користећи Wikipedia софтвер? Да ли постоји још неко ко не зна да су сви софтвери Microsofta под непосредном контролом Америчке агенције за националну безбедност? Да ли је могуће да су сви заборавили да је у најважнијим планетарним документима, као што су *Зачетничка визија 2010, 2015 и 2020*, записано на који ће начин администрација САД обезбедити америчку хегемонију у следећих пар деценија, или да Ција располаже буџетом већим од 27,7 милијарди долара годишње? Када се претходним подацима додају подаци о порасту броја становника, нестајању најважнијих планетарних ресурса и биљних и животињских врста, историјски убрзаном времену, повећању енергетске резолуције и променама вибрација у Сунчевом систему, јасно је да ће ближа будућност планете, коју су мегакапиталисти опљачкали, бити драматична.

Српска судбина одређена је, по свему судећи, са најмање шест обелодањених полутајних документа и шест датума. Први документ је Директива 20/1 Савета за националну безбедност Сједињених Држава. Све подсећа на ефекте напада на СССР планираног на основу те директиве, усвојене 18. августа 1948. године. У њој, између осталог, пише: „Завршиће се рат, све ће се некако регулисати, организовати. Ми ћемо бацили све што имамо – сво злато, сву материјалну снагу, на превару и обмањивање људи... Људски мозак и свест људи, способни су за промене. Посејавши тамо хаос, ми ћемо неприметно заменити њихове вредности лажним и натерати их да верују у те лажне вредности. Како? Наћи ћемо своје истомисљенике, своје савезнике у самој Русији. Кроз епизоде ће се одигравати грандиозна трагедија погибије најнепокорнијег народа, коначног, неповратног гашења његове самосвести...”.



# Наше свакодневне теме и дилеме

## ЊЕНО ВЕЛИЧАНСТВО

## ЉУБАЗНОСТ

Некада је лепа реч и гвоздена врата отварала, а сада је толико ретка да више није правило него изузетак. У овом суровом времену надметања и потребе да бринемо само о себи, љубазност и доброта изгубили су вредност.

Слика данашњице узгледа тако да су многи склони да грубост и себичност поистовећују са успехом, док су особе које красе особине као што су љубазност, великодушност, добронамерност, солидарност и алтруизам „превазиђене“ и оне се означавају као наивне, слабе и неамбициозне. Међутим, многа стручна лица (психолози, педагози, социолози и други) истичу да су управо те особине у овим тешким и кризним тренуцима духовно потребни многим људима. Сведоци смо, такође, да у животу боље пролазе бескрупулозне, безосећајне и егоистичне особе, које се обично поштују и слушају, а неки их се и плаше. Према овим другим смо неповерљиви и често се питамо шта се крије иза њихове љубазности, да ли неки интерес, или су просто рањиве.

Љубазност је културолошко питање, обично наслеђено и стечено у породици, али и ствар хармоније са самим собом и другима, коју смо интензивно почели да нарушавамо у последње време. Почели смо да се ограђујемо од комшија, околине и тиме умногоме поништили све особине које красе и везују се за село. Тако смо се одрекли лепих и топлих речи, оградиле од љубазности, које подразумева емпатију, а све како бисмо к'o бајаги остали велеграђани, а тиме не осећамо да ли смо постали малограђани. А заправо је у селу остала та мука и брига за друге и солидарност која још увек краси село. Живети у граду је умногоме отуђен међу људима. А љубазност је способност да се примети онај други и да се понаша у складу са осећајном и моралном интелигенцијом, која се у народу обично исказује: „Не чини другима оно што не би желео да они чине теби.“

Заправо, то је сложено питање у којем су присутни наш егоцентризам, егоизам, наше ја па ја... И зато је љубазност постала изузетак или пак код неких изазива чуђење у стилу: „Ју, шта му би да је тако пријатан“.

### Како си, друже

Данас често примењујемо стил који се може објаснити афоризмом: „Довиђења, како сте?“ уместо да кажемо „Добар дан како сте? Па тек онда отпоздравимо, ми се крећемо даље, а питање о здрављу остаје као форма иза које нема жеље да стварно сазнамо, како је наш друг, пријатељ, ком-



*Времешним људима довољно је поклонити осмех и лепу реч*

шија, познаник, пензионер.

Љубазне особе се често сматрају чудом природе. Неки сматрају да је љубазност карактерна особина, односно црта личности или само друго име за немоћ и слабост.

Велики број стручњака, психијатара, психолога, педагога тврде да је она (љубазност) доказ унутрашње снаге и способности да будемо пријатни, јер заиста није потребно много да се успостави контакт и упозна друга особа.

Довољан је мали гест да се отворе врата, осмех и у пролазу који ништа не кошта, како би пружили ослонац старијој особи кад прелази улицу или улази у аутобус. Љубазност на овај начин разоружава страх и неповерење међу људима.

Повезујући се међусобно путем љубазности, можда се губи интимност којој сви тежимо, али и страхујемо од ње. Постоји бојазан, уколико се отворимо према неко-

ме, да ћемо ту особу преоптеретити захтевима, или да ће тај неко злоупотребити нека сазнања о нама, а тиме би нам била угрожена независност за којом тежимо од ране младости, а сада се прибојавамо да ћемо је изгубити у старости.

Блиске везе између љубазног понашања стеченог у породици, школи и „гена“ који су наслеђени, криви су за лепо понашање у друштву. Добра комбинација гена умногоме помаже људима да надвладају негативан став према свету који их окружује, на који такође средина битно утиче у смислу стицања навика љубазности према другима и да упркос страху помажу многим у невољи. Без обзира на оно што је записано у генетском коду, окружење и васпитање у породици и школи или пак лоше животно искуство, учиниће своје.

### Извор среће и задовољства

Не може се особа која је ко зна из којег разлога увек депресивна и мрачна, натерати да буде љубазна. Она ће увек бити у раскораку и дисхармонији са самим собом. Зато се многи питају: зашто би нам било лакше и лепше да се не опиремо љубазности и покажемо више добре воље према другима? Одговор се може наћи у позитивном ставу према животу, љубави за ближњем и безазлености као извору среће и задовољства, коју треба изграђивати и неговати током читавог живота.

У модерном друштву у којем се цени индивидуализам, где доминира надметање и закон јачег, већини се чини да љубазност није прикладно средство за превазилажење проблема.

Без љубазности нема будућности, јер наша срећа је нераскидиво повезана са радошћу и љубави оних који су изван породичног и интересног миљеа. Живот без љубазности би једноставно био неподношљив.

При томе ова врлина ништа не кошта, не одузима много времена и енергије, а лако се преноси, она је најбољи лек против депресије и врло ефикасно делује као антидепресив. Љубазност у себи најчешће крије још неколико позитивних особина. Постајемо љубазни ако временом развијемо емпатију, а то значи када на нечије агресивне нападе не одговоримо сличним ставом, већ покушате да ту особу разумете, што је знак да сте љубазна особа и способна за емпатију. Скромност као особина која се крије у љубазности и одликује се нехвалјењем својим успесима и спремношћу да слушате другог. Стрпљење има значење развијања добрих међуљудских односа толеранцијом која је много важнија од оних два-три минута колико можете уштедети пожурењу на пример особу на шалтеру или при неком другом раду. Кроз великодушност се огледа да сте задовољнији када некоме нешто поклањате, уместо што нешто поседујете. Љубазни људи поштују саговорника, пажљиво га слушају и без осуде прихватају његово мишљење, уз дужно поштовање. А када сте љубазни – верни некоме и захвални, осећате се испуњено.

Помажући другима, помажемо себи, а пракса је показала да волонтерски и хуманитарни рад чине људе задовољним и срећнијим, што јача њихово самопоуздање.

**Проф. Властимир Цветковић**

### ПРИМЕР ЗА УГЛЕД

Очигледни пример изузетног понашања и рада је мање-више у свачијем окружењу. Један од њих је председник Удружења војних пензионера у Месној организацији „Филип Кљајић“ и члан ГО УВП Ниш Станко Боснић.

Наиме, Станко Боснић годинама ради без икакве надокнаде. свакодневно решавајући проблеме војних пензионера, чиме исказује прегршт особина којима се означавају људскост и посвећеност послу. То његово добровољно обављање послова може служити као пример многим члановима Удружења.

## Животни пут Растка Немањића

## ЗБЛИЖАВАО СЛОВЕНСКЕ НАРОДЕ

Свети Сава (1174. или 1175—14. јануар 1236) је био српски принц, монах, игуман манастира Студенице, књижевник, дипломата и први архиепископ аутокефалне Српске православне цркве.

Рођен је као Растко Немањић, најмлађи син великог жупана Стефана Немање, и брат краљева Вукана и Стефана Првовенчаног.

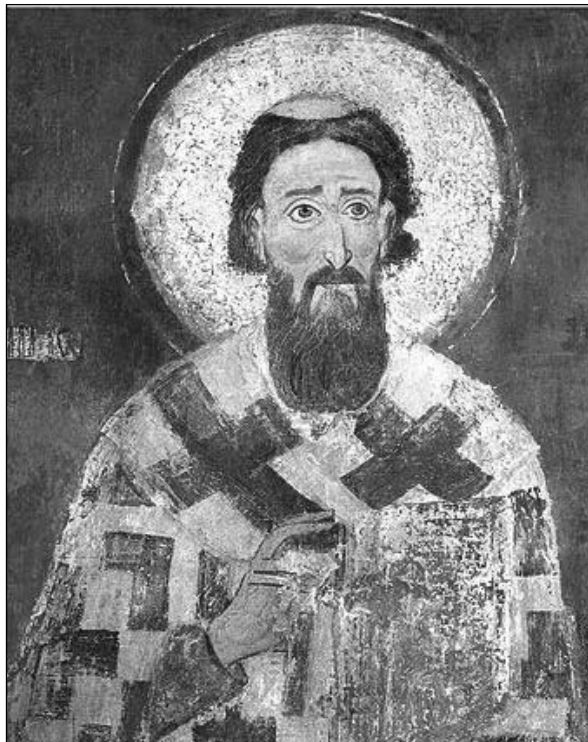
У Југославији, после Другог светског рата, није поклањала пажња делима Светог Саве, јер је то време државног настојања, да се трагови српске баштине уклањају. Тога је било, у мањој мери, и у претходној Југославији, од 1918. до 1941. године, па је немар према истини о српској историји и културној баштини био дуготрајан. То се односи и на крај 19. и почетак 20. столећа, јер је Аустроугарска, тада, захтевала од Србије, да српска историографија следи дела и закључке аустроугарских и немачких стручњака. Тако је пропуштена прилика, да се детаљније изуче средњевековна документа и средњевековне књиге, којих је у српским православним манастирима и црквама било доста сачувано (посебно у Фрушкој гори, коју зову и Српском Светом Гором), али их је хрватска фашистичка војска, од 1941. до 1945. уништила или склонила у архиве Римокатоличке цркве. Велико српско књижевно и историјско благо се, неизучено, налазило и у Београдској библиотеци, али је она, по личном наређењу немачког вође, Адолфа Хитлера, разорена бомбама и запаљена — 6. априла 1941. године.

Словенски државници и интелектуалци су (столећима) прихватили подвалу са Запада, да су Словени били неписмени до 9. века, а сад се открива, да су Словени (Срби) творци прве писмености.

### Челична воља и непоколебљива енергија

Један од трагалаца за везама међу Словенима је проф. др Зоран Милошевић из Београда. Он је, између осталих радова, објавио књигу: „Јединство православних Словена“, у коју је унео и детаље о односима Руси и Срба у 13. столећу, везаним за делатност Светог Саве. Реч је о реферату проф. др Сергија Троицког, руског емигранта. Говорио је, 27. јануара 1928. године, на Правном факултету у Суботици, у Србији, о дипломатској активности Светог Саве и његовом доприносу аутокефалности Руске и Бугарске православне цркве и његовом настојању, да се словенски народи зближе и да им државе тесно сарађују. Ево како је проф. Троицки о томе говорио студентима права у Суботици, наглашавајући им — да је Свети Сава први словенофил. Остаје нам да схватимо, да је Троицки, као и сви историчари до сада, робовао погрешном закључку, да су Срби (Словени) све интелектуалне вредности преузимали од Грка и Римљана, па тако сугерише да је и „Законоправило“ (Крмчија) превод грчког законодавства:

„У исти дан, у исти час кад славио Све-



Свети Сава

тог Саву, славе га и светкују и све школе наше краљевине. Славили су га и раније, славили су га свугде — где се чује српска реч. Чак тамо где су Срби били у политичком ропству, где су непријатељи Српства забрањивали поштовање свих српских светаца, они су чинили изузетак са Светим Савом. Обично, кад се слави Свети Сава, он се слави као српски национални геније, као душа српског народа, симбол српског имена у цркви и држави, у доми и у школи.

Али, господе, ја сам син најмногбројнијег словенског племена, Руског Народа, и нека ми је допуштено, да говорим, у овом свечаном тренутку, о томе српском великану са ширег, са општесловенског гледишта. Треба признати, да је геније Светог Саве прелазило државне и народне границе и чинио велика дела и за друге словенске народе.

Дуготрајна и истрајна његова делатност није била случајна. Он је имао одређени и широки црквенополитички програм, и читао свој живот, доследно, челичном вољом и непоколебљивом енергијом, радио је на остварењу тог програма. Истина је, да је Свети Сава, као најбољи син свог народа, свагда, свуда, и пре свега, имао у виду српске интересе, али он је налазио, да се ти интереси могу остварити не у усамљеношћу српског народа, него у његову зближењу и заједничком раду с другим право-

славним и словенским народима. Он је био први заштитник идеје политичког и културног јединства грчко-словенског света, био је, такође, први словенофил. У исто доба, он је био противник политичке и културне хегемоније Грка у том свету. Блиско познавање с Грцима на Атону и многобројна путовања по Истоку, дали су му пуну могућност, да упозна слабе стране грчког карактера, а покорење грчког царства од крсташа, очигледно му је доказало да Грци нису кадри, да остану на челу тога света. И ми видимо, да он ради заједно са словенским народима на подизању словенског значаја. Али, он је видео и слабу страну Словена — недостатак културе и снажне државне организације, у чему су Грци заузимали, тада, прво место у културном свету. „У густој помрчини почетка Средњег века“ — пише један француски научник — „кад се на Западу погасише последњи одблесци интелектуалног живота, а општи поредак изгледаше да је сасвим изумро, јавља се Константинопољ — јарким сјајем цивилизације, чији зраци разгањају над западним странама тамурене облаке“. Свети Сава тежи да узме, из овог богатог извора културе, све што је потребно за културно уздизање словенских народа.

### Прва Лига православних народа

Дакле, политичко и културно јединство грчко-словенског света, ослобођење Словена од грчке хегемоније и културно подизање Словена — такве су биле три главне тачке програма Светог Саве, такви су били циљеви, које је он себи поставио.

Да видимо сада: каквим је средствима он те циљеве остваривао и какве је успехе постигао. Само пребивање Светог Саве на Атону, било је средство за измирење и зближење грчко-словенског света. И сам по себи, Атон је био свеопшта светиња и општи центар тога света. Онда су били Грци и Руси, Срби и Бугари, Румуни и Грузини. То је била прва Лига православних народа тога доба, а Свети Сава је био незванични, али од свих признати, председник те Лиге. Овде је он добро упознао те народе, њихове језике и обичаје, њихове јаке и слабе стране, овде је он, може се казати, свршио ту дипломатску академију, која му је касније осигурала код њих онако сјајне успехе. У току читаваог свог живота, он је радио, раме уз раме, с представницима руског народа. Његов први одлучни корак, корак за који су способни само велики људи, и који је дао правац читаваом његовом животу, био је учињен под утица-

јем једног Руса. Дођоше родитељима његовим неки калуђери из Свете Горе Атона, да просе потребну им убоштву помоћ – прича стари биограф Савин. И деси се, да један међу њима бише родом Рус'. Тај га је Рус приволео, да се пожури на Свету Гору и пратио га је до те Горе. И онде се Сава уселио у руски манастир Пантелеимона, тако звани Стари Русик. Овде, од руских калуђера, добио је он и прву наставу за калуђерски живот. Руски су га калуђери штитили, кад је дошао војвода с војницима, да га врате кући, они су му дали и калуђерски постриг. И сад још, у старим рушевинама Русика, може се видети пирг или стуб, преко којег је, нагнув се јучерашњи Растко, а садашњи млади калуђер Сава, изјавио посленицима очевим, да ће остати у Светој Гори и бацио им своје световно одело. Овде се, на стази која води доле у стари Русик, налази и сада извор који се зове именом Светог Саве, јер се прича, да га је ископао. И данас се у томе Старом Русуку живи по Савином типичу и сваки се дан служи служба у Храму Светог Саве.

И мада су Светог Саву, касније, Грци, из користољубља, примамили у свој Ватопедски манастир, он га је, брзо затим, оставио, да би основао први српски манастир – Хиландар, ову кулу светиљу српске историје. Али, саму мисао о томе, дао му је неки странац, који је, тајно од Грка, дошао из неког, изгледа, руског манастира и Грци су, мада и уз велико своје незадовољство, били принуђени да на то пристају.

Готово у читавом своме књижевном раду, Свети Сава је користио помоћ руских калуђера. Руски академик А. И. Соболевски је нашао у радовима Светог Саве много јасних фонетичких и лексичких русизама, и, на основу тога, тврди, да је Свети Сава радио заједно с руским калуђерима. Јасне трагове руских преводилаца је нашао у 'Крмчији' Светог Саве већ Миклошић. Исто тако, многобројне фонетске и лексичке особине руског језика и руске речи, налази у 'Крмчији' Светог Саве и Соболевски, и мисли, да је Свети Сава превео 'Крмчију' заједно с руским калуђерима у српском манастиру у Солуну – 'Филокали', што спомиње, под 1185. годином, Евсатије Солунски. Налази Соболевски русизме и у другим радовима Светог Саве, у: 'Зборнику књиге закона' и у 'Хиландарском типичу'.

## Велика, необична љубав Светог Саве за путовања

Знао је Свети Сава, чак, и самосталну руску књижевност. Научници налазе, да је за своју 'Похвалу Светог Симеуна', он узео, као узор, чувени 'Панегирик руском великом кнезу Светом Владимиру' кијевског митрополита Илариона.

И касније, у Палестини, Свети Сава није прекинуо те везе с представницима руског народа. У лаври Светог Саве, он је изабрао за живот руски Манастир Светог Михаила. Блиско се упознао Свети Сава још



Свети Симеон и Свети Сава, фреске из манастира Студеница, око 1314.

на Атону и с представницима других православних народа. Кад је на Атону умро Стефан Немања, прича сам Свети Сава, у своме 'Животу Светог Симеуна' – 'Многи народи дођоше тада, да му се поклоне и да, с великом кашћу, опоју. Појали су најпре Грци, потом Ивери (тј. Грузини), затим Руси, по Русима – Бугари, потом, опет, ми (тј. Срби), његово стадо сакупљено'. На такав је начин, српски владар сјединио, својом смрћу, представнике свих православних народа. И стари биограф Светог Саве, Теодосије, подвлачи бављење Светог Саве са својим оцем на Атону...

Али, Атон је постао тесан за делатност Светог Саве, и добру спрему за рад у погледу зближења православних народа, коју је он овде добио, вешто је искористио – приликом својих многобројних путовања. Руски историчар Голубински указује на велику, необичну љубав Светог Саве за путовања. И, уствари, тешко је наћи друго историјско лице, које би толико путовало колико Свети Сава. Већина је његовог дуготрајног рада протекла ван његове отаџбине. Упркос тешким саобраћајним приликама и великим опасностима тог немирног времена, он је био неколико пута у Цариграду, био је у Египту и Тиваидској пустињи, на Синају, у Персији, у Арменији, у Анатолији, у Тракији, у Бугарској, не говорећи већ о његовим многобројним путовањима по српским земљама и по Светој Гори. А у Палестини, нема ниједно место где он није био, посетивши и све пустиње инокне. Био је он и код нас у Војводини, у бачком селу Ковину (Ковиљ, СЈ). Чак, висока дужност српског архиепископа му није могла да смета у том погледу, и он, већ за живота, предаје ту дужност своје наследику, архиепископу Арсенију, да би имао могућности, да на дуго време отиде на исток. Али, мотив тих путовања нису били само побожност и радозналост Светог Саве, како мисли Е. Голубински. Ти су се лични циљеви хармонички сједињавали код њега с другим историјским циљем, с остварењем његова широког политичког

плана: измирења и зближења грчко-словенског света.

У току читавог свог живота, он је био жива веза православних истока, живи симбол његова јединства. Слава његових аскетских подвига, његове светости, која је имала особито важно значење у доба, кад су свуда интереси религије били на првом месту, његов високи положај, као сина и брата српских владара, а нарочито драг његове личности, поковавао је сва срца и све воље.

## Миротворац за читав Балкан

А кад је његова дипломатска вештина сретала непобедиву тврдоглавост, његова челична воља је мењала и саме спољашње околности и одстрањивала с његова пута непомирљиве противнике. Како бугарски владар, Срез, тако и угарски краљ, Андрија, рђаво су прошли.

И те необичне силе својега генија, Свети Сава је искористио за измирење – у зближење православних народа. Он је морио не само завађене српске владаре, него је био сталан миротворац за читав Балкан и чак за читав православни Исток. Он је не само расправљао случајне сукобе балканских народа, него је стварао и укрепљивао и чврсте везе међу њима – путем бракова у владарским домовима, и, још више, путем стварања општег терена за културно-правни развитак...

... Несавесно понашање грчких црквених поглавара према Србима, био је један од узрока – који су принудили Светог Саву, да тражи независност за Српску цркву. А чим је добио ту независност, Сава је смело прешао преко тих привидних сметњи (родбинских веза, СЈ), и, упркос Хомастијану, дозволио је брак краљу Радославу у седмом степену крвног родства, а краљу Владиславу у петом степену двородног родства. Напослетку, да би зближио родбинским везама читав православни Балкан, у време свога последњег путовања на грчки исток, Свети Сава је припремио и брак сина грчког цара Јована Дуке Ватацеса (1222-1226) с кћерком бугарског краља Асена, што је био претходни корак и за проглашење Бугарске трновске патријаршије.

Још веће значење за зближавање Словена, него ови политички бракови, имала је књижевна делатност Светог Саве, која је отворила за Словене општи заједнички терен културно-просветног развитака. И ту делатност Светог Саве, већ за његова живота, видимо као непрекидну огорчену борбу између словенских и грчких држава на Балкану. У последњим годинама његова живота, на Балкану је владао мир. Кад је, крајем 1233, приликом свог последњег путовања на исток, Свети Сава дошао јерусалимском патријарху, Анастасију, и кад га је патријарх запитао: 'Како мир и јесу ли мирна царства на земљама', Сава причаше, вели биограф, све своје поступке у корист мира и патријарх га хваљаше и назвао га је, пред народом, новим апостолом. И после своје смрти, Свети Сава је остао симбол јединства словенских наро-



Манастир Хиландар је основао Свети Сава

да. Има симболички значај то, да је он почео свој друштвени рад заједно с представницима једне словенске народности – руске, и свршио га у земљи друге словенске народности – бугарске.

И Бугари су тако поштовали Светог Саву, да не хтедоше допустити пренос његових моштију у Србију. „Сава се поштује у Бугарској, као год и у Србији” – одговори бугарски цар Асен српском краљу Владиславу – „Тражи друго што хоћеш, али Саву не могу дати. Томе се противи Патријарх, властела и грађани”. Тек доцније, кад је сам Краљ Владислав, с многим епископима, клирицима и свитом отишао у Трново, тешком муком, успео је да, кришом од Бугара, изнесе тело Савино.

## Култ Светог Саве код Турака

На Атону су његова правила усвојили не само српски, него и остали словенски (руски и бугарски) манастири. У основном од њега, у Хиландару, живели су и живе не само српски, него и грчки, и руски, и бугарски калуђери, а понекад су хиландарски игумани били бирани из за старешине – проте целе Свете Горе. И не само Хиландар и Ватопед, већ готово и сви остали атонски манастири бејаху под духовном заштитом српског имена, српске државе и владалачког двора.

Понекад је чар његовог имена (Свети Сава) нарушавао чак верске границе. По молби Савиној, сам Папа Хонорије је послао, преко Савина изасланика, епископа Методија, краљевски венац српском великом жупану Стефану, мада је то било врло неугодно Угрима. Први босански краљ – Твртко, иако римокатолик, крунисао се 1376. краљевском круном над гробом Светог Саве у Милешеву.

„Сави је обраћена пажња и од нашег католичког елемента” – пише проф. В. Ђоровић – „па, штавише, и од његових црквених лица. Савин култ је добро познат Дубровчанима; писци из других места, католички свештеници, пишу Савине биографије, као Иван Томко Мрнавић, или га славе у песмама, као фра Андрија Качић Миошић. Овако, чак изричито, казује Рад чудеса калуђера Саве, Словенске га све државе славе”.

Проф. Ђоровић наводи неколико сведочанстава старих писаца о култу Светог Саве код Турака и помуслимањених Срба. На пример, страни путник Жак Шено (1554) бележи како Турци „штују милешевске калуђере и дијеле им милостињу”. Други страни путник, Катарин Зено (1550), сведочи да калуђери живе од милостиње „што им понајвише пружају Турци, који свеца особитоштују и јако га се боје”, а Бенедето Рамберти (1534) чак каже, да Милешеву „већу милостињу дају Турци и Жидови, него ли кршћани”. Бранковићев летопис обавештава „Турци верују Светом Сави и узимају знак крста и покрштавају се”. Само спаљивање моштију Светог Саве од Турака, било је изазвано страхом турске владе од тог култа Светог Саве међу Турцима.

Ватрени борац за зближење грчко-словенског света, Свети Сава се, у исто доба, борио против хегемоније Грка у том свету. Већ је на Атону, он дао српским калуђерима независност од Грка, оснивањем свог српског манастира, Хиландара, који се користио слободом лаври – царских манастира, а затим је сишао и на шири терен, и он је добио ту независност за читаву српску цркву; на такав начин, једном за свагда, прекинуо нит по којој Грци могаху, кад год им је годило, преко цркве, уплести се у српске државне послове. Услед тесне везе између цркве и државе у Средњем веку, црквена независност је била услов и за независност политичку, а аутономија Српске православне цркве је претходни корак за проглашавање српске краљевине. Али, баш због тога, Грци нису хтели дати ту црквену аутономију. Они су бранили тад своју измишљену теорију о пет чула – према којој читава црква мора бити подељена између пет патријараха и да, као што у човеку нема и не може бити више него пет чула, у цркви не може бити ниједна организација, независна од власти ових пет патријараха. Охридска независна црква је била више грчка него словенска, и у доба Светог Саве њен поглавар Димитрије Хоматијан је видео разлог независности те цркве – не у националним и државним правима словенских народа, него у својим фалсификованим новелама Јустинијановим. А себе је Хоматијан сматрао као једног од пет патријараха, као заменика римског папе, који се оделио од православне

цркве, и на основу тога је при својио себи чак и папска права.

На другим, чисто националним основама, сазидао је Свети Сава независност Српске православне цркве. И овде је он смело прешао преко лажних разлога Хоматијана, а његова изузетна дипломатска вештина и челична воља и у том случају су победиле све сметње, које су му стојале на путу у новој престоници Византијског царства – у Никеји, а о којима отворено говори његов биограф...

## Посредовањем до трновске патријаршије

Професор Београдског универзитета, Владимир Ђоровић, износи добро основану хипотезу, да је Свети Сава, посредовањем, учествовао у оснивању Бугарске трновске патријаршије.

Говорећи о последњем путовању Светог Саве на Исток, он пише: „Овог пута, Сава је обишао Јерусалим, Синај, Антиохију и Александрију. Био је, сем тога, опет и у Никеји. По свој прилици, то обилагање места, где су се налазила сва четири васељенска патријарха, било је у вези са жељом цара Асена, да се призна Трновска бугарска патријаршија. То се да наслутити још више по томе што се Сава, на повратку с тога пута, навратио у Бугарску, и ту је био свечано дочекан. У Трнову је и умро. Исте ове (1235), проглашена је у Галипољу Бугарска патријаршија – с грчким одобрењем”. И, уствари, у бугарском споменику „Синодику Бориса”, где се говори о оснивању Трновске патријаршије, спомиње се, да је Асен, још пре Сабора у Лампсаку, где је била проглашена Бугарска патријаршија, писао патријарсима: јерусалимском, антиохијском и александријском, молећи их о пристанку на проглашење Патријаршије у Бугарској, а дипломатска вештина Светог Саве осигурала је позитиван одговор на те молбе.

Осим тога, очигледно је, да је и учешће Светог Саве у склапању брака сина грчког цара Јована с Асеновом кћерком било претходни корак за стварање Бугарске патријаршије: Свети Сава је предвидео, да грчки цар неће одбити своје пријатељу то, што би он одбио туђем цару словенског народа.

Велики Словен није се уплашио, да ће Бугарска црква добити виши црквени ранг од саме Српске цркве. За њега је било потребно да Словенство има своју патријаршију, а повећање броја словенских патријаршија зависи само од времена и политичких прилика.

На такав начин, не само да се Српска црква, с пуним правом, назива Црквом Светог Саве, него, у неком смислу, може бити тако названа и црква бугарска. А по примеру Србије и Бугарске, у другој половини 15. века, и руски епископи добили су право – да сами постављају поглавара Руске цркве. И руске рукописне и штампане „Крмчије”, у своме историјском предговору, сведоче – да је, у том погледу, Руска црква ишла траговима Светог Саве.

**Слободан Јарчевић**

Из излагања за научни скуп у Русији



## Агресија на Србију – планирани геноцид

ПРОДОР ИСТИНЕ  
У СВЕТ

Рајс је у 1914. и 1915. години више пута одлазио из Србије у Лозану. Користио је те прилике да се жестоко бори да свет сазна истину о догађајима на српском ратишту и о страдању српског народа. Истовремено, он се ангажовао на пријему и збрињавању српских избеглица у Швајцарској.

Арчибалд Рајс је, у европској јавности, први допринео да се – објављивањем у европским листовима својих оригиналних истраживања о злочинима аустроугарске војске у Србији, и истовремено штампањем стручних радова о начину ратовања аустроугарских јединица у Србији – разбије антисрпска политика и србобична реторика. Његова дела, настала у време рата и у њима приказано масовно страдање српског народа – по оригиналности, моделу истраживања стручњака највишег ранга су, по објективности, представљају пример шта с једне стране, значи и до чега, по правилу доводи масмедиска халабука, односно ратнохушкачка пропаганда у стварању јавног мњења као инструмента агресивне спољне политике Немачке и Аустроугарске и какав је њен утицај на конципирање њихових агресивних експанзионистичких политика; и, с друге стране, како је Рајсово стручно и научно интерпретирање резултата својих истраживања у целости демантовало писање бечких, загребачких, будимпештанских новина и целе аустроугарске и немачке штампе о Србији и њеном народу. Рајс је, својом вишегодишњом борбом да стање о Србији и Србима од 1914–1918. године прикаже реално – једноставно приморао европску јавност да промени неповољно расположење, став и суд о Србима.

У својству званичног истраживача српске владе, стручњак за криминалистику, изузетан професионалац, остао је све време доследан принципима стручне етике. Његово једино „одступање“ од потпуне неутралности, ако се то тако може назвати, било је то што се прогласио за српског добровољца и што је о томе написао да је постао „швајцарски добровољац српске војске, друг величанствених ратника Шумадије, Дунава, Мораве, Тимока и Вардара“. Таква његова одлука последица је не само спознаје о врстама и размерама злочина које су аустроугарске трупе починиле над недужним и ненаоружаним српским народом у Мачви и Подрињу и другде, односно ужасним призорима масакрираних и убијених људи, сликама масовних гробница у Пњавору, Лешници и другим незаштићеним деловима Србије, него и његовог дивљења честитости српског народа и војника, његовој храбрости, хуманом поступању српског војника у рату – онда када је и сам био угрожен, задивљен је био његовим достојанством и менталитетом. Све је то утицало да он саосећа са патњама српског народа и његове војске и да одлучи да, после рата, остане

ПИШЕ:  
проф. др  
Милоје  
ПРШИЋ,  
пуковник у пензији



да живи у Србији и да за њу трајно веже своју судбину и живот.

## Затирање вере и културе

Оптужбе које је српска влада достављала савезничким и неутралним земљама о начину вођења операција и средствима која је користила аустроугарска војска у рату против Србије, а посебно оптужбе против поступака војних власти према српском цивилном становништву за време битака на Церу, Дрини и Колубари, извештаји Арчибалда Рајса су не само потврђивали, него су их и знатно поопштавали. Осим Рајсове анкете, извештаји савезничких дописника, публициста, књижевника и научника, званични извештаји савезничких дипломата, као и многих лекара и другог особља међународних санитетских мисија и припадника Црвеног крста, значајно су допринели да свет сазна о злоделима Аустроугара у Србији 1914–1918. године. Продор истине у свет да је војска једне „цивилизоване“ земље – Аустроугарске, починила масовне злочине над недужним и ненаоружаним народом, над старцима и немоћним, над инвалидима, женама и децом – условила је да се у демократском делу Европе промене „знања“ о српском народу и истовремено да се за помоћ Србији и српском народу образују бројни медицински, финансијски и други покрети.

Рајс је у 1914. и 1915. години више пута одлазио из Србије у Лозану. Користио је те прилике да се жестоко бори да свет сазна истину о догађајима на српском ратишту и о страдању српског народа. Истовремено, он се ангажовао на пријему и збрињавању српских избеглица у Швајцарској.

И на Солунском фронту 1916–1918. године, Рајс је наставио да истражује злочине које су чиниле окупаторске трупе – војске Централних сила. Обилазио је српске јединице, одлазио на, због борбених дејстава, опасна места, одакле је у свет слао извештаје о резултатима својих истрага и сазнања.

О Србији и страдању њеног народа у рату 1914–1918. године Рајс је написао више књига, а у часописима је објавио стотине чланака, који још увек нису прикупљени и објављени. Његови радови о аустро-бугарско-немачким злочинима и масовном страдању српског народа, интернацијама, забранама писма, језика, затирању културе и вере, огромним разарањима и пљачкању материјалних добара, који су у континуитету објављивани све време рата на светским језицима, имали су огроман утицај на европску и светску јавност и на њена сазнања о Србима и њиховој војсци.

## Аутентичан документарни извор

Дела А. Рајса имају трајну вредност. Она су снажан извор података о страшном злочину и геноциду почињеном над Србима у једном рату – о страдању једне државе и једног народа. То је незаобилазан, аутентичан документарни извор првог реда, посебно када је реч о теми као што су злочини аустроугарске, бугарске и немачке војске против српског народа. Вредност Рајсовог дела – радова о злочинима и геноциду над српским народом у Првом светском рату, јесте у томе што се он, пишући о моралу и хуманости српског народа и његове војске, у шта се сам уверио, супротставио непријатељској пропаганди, у којој су Србија и њен народ неправедно, од Аустроугара, Немаца и Бугара, оптуживани чак и за изазивање рата, и које трагике, за, наводну, бруталност њене војске према заробљеницима. Рајс и представници савезничких и неутралних комисија, као и чланови санитетских и других мисија у Србији за време рата 1914–1918. потврдили су да су се српска влада и њена војска у рату придржавале свих норми међународног ратног права и Хашке конвенције. Насупрот томе, они су, аргументовано, оптуживали владе и аустроугарске, бугарске и немачке и њихове трупе да су драстично кршиле ратне законе и правила ратовања и да су због тога прекршиле све међународне уговоре и ратно и хуманитарно право. Осим тога, чланови комисија су записали да трупе Централних сила у окупираној Србији нису, поштовале ни елементарне норме цивилизованог понашања према становништву – Србима.

Резултати до којих је Рајс дошао одлучујуће су допринеле да се препознају и идентификују прави кривци за рат – Немачка и Аустроугарска и да су њихове трупе носиоци сурове окупационе власти и геноцидне политике против Србије и њеног народа. Рајс је, снажном аргументацијом, српски народ представио као жртву планиране аустроугарске и немачке агресије и као пример како један народ, и поред огромних губитака, брани своју слободу и отаџбину.

О масакрирању заробљених или рањених српских војника и становника које су вршиле аустроугарске јединице – прикупљао је од сведока из званичних рапорта и фотографских докумената „снимљених на лицу места“. У оквиру тога, навео је исказе заробљених аустријских војника, који су описивали каква су од својих официра наређења добијали, посебно како да поступају са заробљеним војницима или са цивилним српским становништвом. Под насловом „Неколико званичних рапорта





Аустроугарска је на почетку Првог светског рата систематски чистила Подриње од српског народа. У то време формирано је око 300 концентрационих логора

српских официра“ и „Неколико грађанских сведочанстава“ Рајс је забележио исказе којима се потврђује зверско понашање аустроугарских војника, затим употреба дум-дум метака, паљевина кућа, пљачка имовине, силовања, масовна убијања, итд.

### Ни инвалиде нису поштедели

У свом раду под насловом „Неколико резултата моје личне анкете“, саопштио је резултате истраживања којима је открио масовне гробнице у Шапцу, Липолисту, Петковици, Прњавору, и при томе евидентирао десетине убијених људи, жена, старца и деце у Петковици, Прњавору и Бастави. Установио је да је убијено 3.000 – 4.000 „грађана на заузетој територији“ и да се, на основу тога, може „замислити величина ужаса“. Наводи пример да је командант аустро-мађарских трупа одмах по уласку својих јединица у Прњавор „сакупио све становништво, извадио из свог џепа листу чланова „Народне одбране“, српског патриотског удружења, постројио их и пушкарао. Инвалиди прошла два рата (балканских, прим. М. П.) који показаше њихове сертификате инвалидске, бише такође побијени, као и људи који не одговорише на позив команданта. Око 500 жена затворише у кафану и много младих девојака беху силоване“. Рајс наводи тачна места где су изведена убиства и места масовних гробница: код прњаворске школе,

железничке станице, поред бројних кућа, црква итд. Описано је да су се аустроугарске трупе немилосрдно обрачунавале са старцима, женама и децом. Слике и описи недела остављају ужасан утисак: жене са одсеченим дојкама, избодене бајонетима и ножевима, измрцварене, или: аустроугарски војници децу од 10 година стављају на врх пласта сена па их са даљине од 4-5 метара гађају итд.

Веома вредан део његовог рада чини табеларно приказано – анкета о начину како су аустро-угарски војници извршили злочине у Мачви и Поцерини августа 1914. Из тог рада лако се, визуелно, спознаје да су агресорске трупе српско цивилно становништво убијале чак на 24 начина (стрелјани; убијани бајонетом или ножем; пресечен грклан; жив спаљен; масакриран; на смрт претучен кундаком или штаповима; каменовани; убијен вађењем утробе; везан и мучен; нестао; одведен у заробљеништво; рањен; одсечене или поломљене руке; одсечене или поломљене ноге; одсечен нос; одсечене уши; ископане очи; одсечене дојке; унакажени полни органи; исечена кожа – месо; силоване жене; лешеве исечени на ситне комаде).

Овакви радови и информације, а и „тужбе“ српске владе „о зверствима која почињу трупе Двојне монархије“, почеле су, истина споро, али убедљиво да нарушавају „углед цивилизоване земље“ Аустроугарске. Да би умањила „рђав утицај“ тих оптужби и информација које је износила српска влада и А. Рајс, али и сведочења других неутралних посматрача о злочинима које су починиле њене трупе у Србији 1914. и априла и маја 1915. године – бечка влада је покушала да „специјалним збиркама“ оптужи Србију и њену војску за стање на ратишту.

### Српска влада демантовала тврдње Беча

Насупрот тим „тврдњама“ бечке владе, којима је покушала да сакрије геноцидно понашање својих трупа у Србији и да, истовремено, другима (својим противницима у рату) припише „зверства и друга рђава поступања према становништву“, – српска влада је доказала да се према заробљеним аустроугарским војницима у

Србији „поступа веома, веома хумано и да њене трупе нису починиле никаква зла дела“. Да би о томе обавестили свет, ангажовала је А. Рајса да и он каже своје мишљење о публикацијама које објављује бечка влада. Рајс је, проучио те збирке аустроугарске владе и њихове „оптужбе“ па је у свом ауторском раду под насловом *Одговори на аустро-угарске оптужбе против Срба* – аргументовано, чињеницама доказао да се у текстовима аустроугарске владе, у ствари ради, о измишљеним – нестварним догађајима и удешеној оптужби која је апсолутно неодређена, непрецизна и у целом садржају мањкава и нетачна.

У свом следећем раду под насловом – *Како су Аустро-Мађари ратовали у Србији* – лична посматрања једног неутралца, Рајс је описао да су аустроугарске трупе у борбеним дејствима користиле муницију с експлозивним зрнима. Истраживања „сам обављао темељито“, а анкету приредио с „потребном обзиривошћу“. Нисам се задовољио, пише Рајс, само тиме да саслушам стотине „аустријских заробљеника и сведока очевидаца зла, него сам истраживао на лицу места“, „отварао је гробнице, обављао ексхумацију и обдукцију лешева, испитивао рањене и обилазио бомбардоване вароши“, односно радио је према најстрожим научним критеријумима криминалистике.

### Аустро-Мађари Шабац и Лозницу претворили у пустош

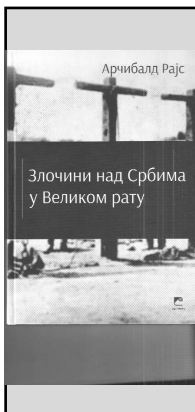
Рајс, је у свом раду, сажето и прецизно описао изглед и техничке карактеристике „експлозивних зрна“ која су користиле аустроугарске трупе на ратишту у Србији. Написао је где се она производе и какво је њихово (разарајуће) дејство, али и то да је употреба те врсте муниције била, међународним конвенцијама, забрањена. Установио је да су такву муницију користили аустроугарски војници из 16, 26, 27, 28, 78, 96. и 100. пука. У почетку, Аустријанци су покушали – невешто да негирају употребу такве муниције. Међутим, притиснути оригиналним и необоривим доказима „то су доцније признали“.

Он је, осим тога, саопштио резултате својих истраживања „о бомбардовању неутврђених вароши и рушењу кућа“ у Београду, Шапцу и Лозници. Гранате су „слате непосредно на приватне куће, на државне зграде и фабрике“. Тако је „Универзитет скоро потпуно разорен, српски национални музеј не постоји више, стара краљевска палата је оштећена, исто тако хотел, зграда лутрије и железничка станица“, фабрика Монопола дувана је потпуно спаљена запаљивим гранатама, бомбардоване су болнице, па су чак и „посланства Енглеске и Русије добила аустријске гранате“.

О бомбардованом Шапцу и Лозници написао је да су их Аустро-Мађари претворили у пустош. У оба места зграде су разорене, а објекти уништавани запаљивим гранатама – „Палило се, у вароши и у селу без икакве потребе“ – при чему је у четири среза шабачког округа, од 12. до 24. августа 1914, запаљено 1.658 кућа, и да је, због тога, 1.748 фамилија остало без крова над главом. Неспорно, то је тада, а и данас слика западне демократије и немачке „мирољубивости“.

### КАКО ДО КЊИГЕ

Књига „Злочини над Србима у Великом рату“, чувеног криминолога из Лозане, из које објављујемо одломке, а објавила је издавачка кућа „Свет књиге“, можете набавити путем телефона 011/7247-307 или имејлом .



Мало шта  
прећути:  
Ноам Чомски



Различити аршини Запада  
у тумачењу догађаја

## ЧОМСКИ: САД СМО ШАРЛИ А НИСМО БИЛИ РТС

Познати антиглобалиста указује да тероризам није тероризам када далеко безобзирнији напад изведу они који себе сматрају праведницима на основу своје силе

Амерички професор Ноам Чомски написао је на свом сајту коментар у коме је указао на лицемерје западне јавности, упоређујући нереаговање светске јавности на НАТО бомбардовање Радио-телевизије Србије (април 1999) са једнодушним згражавањем света после масакра новинара редакције „Шарли ебдоа“. У допуњеној верзији чланка, коју је мимо обичаја пренео у целости Си-Ен-Ен, професору Чомском се поткрала и једна грешка. Он тврди да је Европски суд за људска права осудио директора РТС Драгољуба Милановића на десет година затвора, а чињенице су да је то учинио домаћи суд у Србији.

Ипак, Чомски подсећа да је истакнути амерички дипломата Ричард Холбрук, тадашњи изасланик за Југославију, описао напад на РТС као изузетно значајан и позитиван развој. Осим тога, тадашњи британски премијер Тони Блер тврдио је да је српска телевизија била легитимна мета. Међународна организација за заштиту људских права Амнести интернешенел оценила је да је то био намеран напад на цивилни објект и да је као такав – ратни злочин. У нападу на РТС погинуло је 16 новинара и телевизијских радника.

\* \* \*

Свет је био ужаснут убилачким нападом на француске сатиричне новине „Шарли ебдо“. У „Њујорк тајмсу“, ветерански дописник из Европе Стивен Ерлангер сликовито је описао догађања одмах након напада, који су многи назвали француским 11. септембром, као „даном сирена, прелетања хеликоптера, избезумљених новинских извештавања, полицијских кордона и узнемирене светине, деце евакуисане из школе ради безбедности. Баш као и претходна два дана, то је био дан крви и ужаса у Паризу и околини“. Огромни протести широм света праћени су размишљањем о дубљим узроцима овог зверства. „Многи у томе виде сукоб цивилизација“, пише у једном наслову у „Њујорк тајмсу“.

Реакције ужаса и згражања над овим злочиним су оправдане, као и тражење дубљих корена, само уколико се чврсто држимо одређених принципа. Реаговање треба да буде потпуно независно од тога шта људи мисле о овом часопису и његовим публикацијама. Ватрено и свеprisутно скандирање „Ја сам Шарли“ и слично не би требало да указује на било какву везу са часописом или чак сугерише на њу, барем у контексту одбране слободе говора. У ствари, оно треба



*Бомбардовање Радио-телевизије Србије (РТС) у коме је 23. априла 1999. погинуло 16 радника „напад без преседана чије се последице још осећају“.*

да подржава одбрану права на слободно изражавање, без обзира на садржај, па чак иако се сматра да су ти садржаји пуни мржње и изопачени.

Скандирање треба, такође, да изражава осуду насиља и тероризма. Председник израелске Лабуристичке странке Исак Херцог сасвим је у праву када каже: „Тероризам је тероризам и не може се другачије тумачити.“ Исто тако је у праву када каже да се „сви народи који теже миру и слободи (суочавају с) великим изазовима“ који долази од убилачког тероризма – да оставимо по страни његово очекивано селективно тумачење овог изазова.

Ерлангер сликовито описује сцену ужаса и наводи изјаву једног преживелог новинара: „Све се срушило. Није било излаза. Дим је куљао са свих страна. Било је страшно. Људи су вриштали. Цео приказ је личио на ноћну мору.“ Други преживели новинар му је испричао да се чула страшна детонација

и да се све потпуно замрачило. Ерлангер каже да се „посвуда налазило разбијено стакло, срушени зидови, савијене греде, спржена боја и осећала емотивна пустош“. Јављено је да је барем десет људи погинуло у експлозији, а да се двадесет, који су „вероватно закопани испод рушевина“, воде као нестали.

**Да ли је зграда РТС  
била легитимни циљ**

Али неуморни Дејвид Петерсон нас подсећа да ови цитати нису преузети из извештаја у јануару 2015. Они потичу из Ерлангерове приче од 24. априла 1999, која је објављена тек на шестој страни „Њујорк тајмса“, не достигавши тако значај напада на „Шарли ебдо“. Ерлангер је извештавао о НАТО (значи америчком) „ракетном нападу на седиште државне телевизије Србије“ који је

## Суочавање са тероризмом

ЕВРОПСКО  
БУРЕ БАРУТА

Прво Француска, сада и Белгија и Немачка, пуцњава, терористички напади, хапшења и рације полиције, војници патролирају улицама, у метроу, на аеродромима. Гори ли то Европа или је само у грађанском рату?



Мирослав Лазански

„избацио Радио-телевизију Србије из етра“.

За њега је дато званично оправдање. „НАТО и амерички функционери су правдали напад као покушај да се ослаби режим председника Југославије Слободана Милошевића“, каже Ерлангер. Портпарол Пентагона Кенет Бејкон је током састанка са новинарима у Вашингтону рекао да је „српска телевизија део Милошевићеве убилачке машинерије баш као и војска“, па према томе легитимна мета напада.

Југословенска влада је објавила да је „цела нација уз председника Слободана Милошевића“, извештава Ерлангер и додаје да „није јасно како влада располаже овако прецизним податком“.

Такви подругљиви коментари су изостављени чланцима о томе да Француска оплакује мртве, а да је свет огорчен оваквим злочиним. Исто тако, нису нам потребна нам испитивања дубљих узрока, као ни дубокоумних питања о томе ко симболизује цивилизацију, а ко варварство.

Међутим, онда се Исак Херцог вара када каже: „Тероризам је тероризам и не може се другачије тумачити“, јер он се дефинитивно може другачије тумачити – тероризам није тероризам када далеко безобзирнији напад изведу они који себе сматрају праведницима на основу своје силе. Слично томе, нема напада на слободу говора ако праведници униште ТВ канал који подржава владу против које се они боре.

По истом принципу, одмах схватамо коментар адвоката за грађанска права Флојда Абрамса у „Њујорк тајмсу“, познатог по одбрани слободе изражавања, да је напад на „Шарли ебдо“ „најразорнији напад на новинарство који памтимо“. Потпуно је у праву кад каже „који памтимо“, јер тиме пажљиво класификује нападе на новинарство и терористичке нападе према одговарајућим категоријама: њиховим, који су грозни, и нашим који су морални и лако могу да се избришу из памћења.

### Војна окупација болнице озбиљан ратни злочин

Можда треба се присетимо да је ово само један од многих напада које су праведници извели на слободу изражавања. Поменимо само један пример, који је лако избрисан из „памћења“, а то је да је напад на Фалуцу од стране америчких снага у новембру 2004, што је један од најгорих злочина инвазије на Ирак, започет окупацијом Опште болнице у Фалуци. Војна окупација болнице је, сама по себи, озбиљан ратни злочин, и не узимајући у обзир то како је изведена, о овој акцији се неутрално известило у насловној причи у „Њујорк тајмсу“, уз фотографију на којој је приказан злочин. У чланку пише да су „наоружани војници истерали пацијенте и болничко особље из соба и наредили им да седну или легну на под и да им је војска везала руке иза леђа“.

О злочинима је писано веома похвално уз оправдавања: „У офанзиви је, такође, затворен објект који официри називају пропагандним оружјем бораца: Општа болница у Фалуци, која је непрекидно извештавала о цивилим жртвама.“

Таквој „пропагандној агенцији“ се очигледно не сме дозволити да бљује своје вулгарне бестидности.

Ноам Чомски  
Извор: Политика

Слатки снови о универзалној културној компатибилности заменили су ноћне море непрестаних сукоба, покољ у редакцији париског сатиричног листа показао је сву неспособност Француске да интегрише своје имигранте.

Да ли је први европско-арапски рат, заправо, започео још 2005. године, па онда и 2013, када су током масовних нереда и насиља горела предграђа Париза, и када су француске власти тврдиле да то чине француски „адолесценти“, неки Пјер, Жак, Марсел, или Алфонс.

А заправо су и они и браћа Куаши били само „технички грађани“ Француске, који не мисле, или нису мислили да су они, пре свега, Французи. И који су за време уличних нереда спалили 9.000 возила. Тадашњи француски министар унутрашњих послова Никола Саркози назвао их је „шљамом“.

А то су млади људи из северне Африке, који временом све више бивају изоловани из шире заједнице и све више се окрећу свом муслиманском идентитету, који је код њих чак можда израженији него код њихових сународника са Блиског истока.

Опирући се традиционалним имиграционим калупима, ови млади људи су мање асимилловани него њихови преци, што и јесте једна врста апсурда у 21. веку.

Али француска слабост датира из 732. године наше ере, када су муслимани у својим освајањима и походима ка северу запосели Шпанију и јужну Француску стигавши све до обала Лоаре. У октобру 732. маварски генерал Абд ел Рахман и његова војска, истина нису стигли и до капија Париза, али јеси до неких 237 км југозападно од престонице, до саме светиње Светог Мартина, до града Тура.

Негде на пола пута између Поатјеа и Тура пресрела их је француска војска и зауставила. Недељу дана после тога Абд ел Рахман је умро, муслимани су остали у јужном делу Француске, Поатје је био крајња тачка западне Европе до које су Мавари успели да стигну. Да су победили и кренули даље највероватније би ушли у Париз, а после стигли и до обала Рајне.

Едвард Гибон у „Пропасти Римског царства“ каже „да би се у том случају данас на Оксфорду изучавао Куран, а муслимански свештеници би обрезани Немцима и Енглезима тумачили светли и истинити чин открића Мухамеда. Не би постојала хришћанска Европа, англисаконци који су освојили Северну Америку били би муслиманске вероисповести, Поатје би изменио историју читавог света.“

У биткама и у рату ствари су веома јасне: једна страна је победник, друга је губитник. Европа у односу на своје муслимане нема

данас пред собом тако јасну ситуацију. Јер, муслимани из северне Африке и са Блиског истока данас су без оружане борбе продорили много дубље у Европу него што је то 732. године пошло за руком маварском генералу Абд ел Рахману.

Они су данас у Бриселу где се белгијским полицајцима саветује да не пију кафу на јавним местима у време рамазана, и у Малмеу где је шведским возачима хитне помоћи потребна полицијска патња.

Последњих неколико година француски муслимани спроводе благу форму интифиде против синагога, кошер месара и јеврејских школа. Политичари нису предузимали адекватне мере како би спречили такве нападе и сада је то у Паризу ескалирало убиством четворице Јевреја.

Шта да се ради? Цињци би се подругљиво присетили Бушове доктрине да „ислам и демократија не иду заједно“. Ако је то тачно онда Ирак, Сирија и Авганистан представљају мани проблем него Француска, Белгија и Немачка.

Америчка је штампа 2005. године поредила Париз са Багдадом, Сен Дени са појасом Газе, називајући тадашњу кризу и нереде „катастрофом социјалне природе“. Американци не заборављају самозадовољни став Француске у време рата у Ираку, али и у време преласка циклона преко Луизијане.

Освета је најбоља када је сервирана хладна. Ни Обама ни Бајден нису дошли на марш мира у Париз, Кери се сада као нешто извинио, Французи су схватили америчку поруку. Ништа од попуштања санкција Русији.

А Москва? Она понавља свој став да је безбедност Европе недељива и да сарадња у борби против тероризма нема алтернативу. Из Брисела сада управо и траже сарадњу с Москвом у рату против тероризма. Али како сарађивати када један од вођа чеченских терориста већ годинама има политички азил у Великој Британији, путује Пољском и држи говоре против Русије?

Француски модел интеграције очито је пропao, у Француској је створена једна дубоко укоренена, структурна друштвена поткласа, која продукује екстремизам, Париз данас плаћа данак својој ароганцији.

Француски модел се заснивао на мерама којима је требало да се обезбеди храна, кров над главом и школовање за сиромашне муслимане, али тај модел није ефикасно решио питање друштвене и политичке изолације и практично је ограничио њихову способност да прерасту у групу са политичким интересима. Неуспешан модел интеграције с најгорим последицама гетоизације.

Извор: Политика

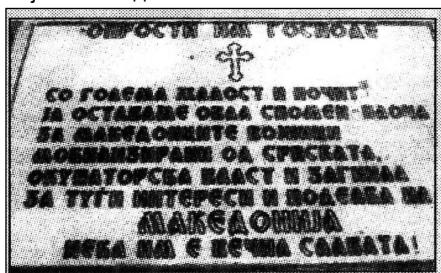
## Обележавање стогодишњице Великог рата

### МАКЕДОНСКА ПЛОЧА - ВРЕЋАЊЕ СРБИЈЕ

Друштво историчара Рашког округа, које окупља последње учитељице живота од Тутина до Врњачке бање и Краљева, објавило је две меморијалне књиге које представљају својеврсне споменике српским ратницима у балканским ратовима и на Солунском фронту.

Књига, под насловом „Први пут кроз Албанију“ која нам је била доступна, издање је које садржи ратни дневник српског војника Драгољуба М. Динића, из Крагујевца, припадника славне Шумадијске дивизије.

У дневнику се војнички прецизно, до у детаља, говори о преласку српске војске - Шумадијске дивизије преко Албаније 1914. године.



Краљевачки историчари приредили су и географска карту широког појаса Солунског фронта на граници Грчке и данашње Мекедоније,

са назначеним местима где се налазе запуштена гробља и гробови српских војника.

За разлику од овога, Македонци су се потрудили да на Кајмакчалану, као једном од најсветлијих српских места, 2009. године поставе спомен-плочу на којој на македонском језику дословно пише:

„Опрости им Господе.

Со голема почит ја оставаме оваа спомен плоча за Македонците војници мобилизирани од српската окупаторска власт и загина за туђи интереси и поделба на Македонија.

Нека им е вечна славата!

Преведено на српски језик то изгледа овако:

„Опрости им Господе.

Са великом почашћу и поштовањем постављамо ову спомен плочу македонским војницима мобилисаним од српске окупаторске власти и погинулим за туђе интересе и поделу Македоније.

Нека им је вечна слава!

С правом се поставља, питање: којим земљама је Македонија после Првог светског и Великог рата подељена?

Велике силе учеснице Првог светског рата на Мировној конференцији 1918. године, Македонију су придружили Србији.

За Македонију на Солунском фронту, а посебно у борбама на Кајмакчалану, погинуло је неколико хиљада српских војника, борећи се против Бугара, који су по сваку цену и велике жртве настојали да сачувају Кајмакчалан као важан стратески положај, али у томе нису успели.

Писац овог текста, у младости активно војно лице, а сада војни пензионер, ожењен је Македонком из Битоља. Обе ћерке рођене су нам у Битољу. Живео сам 11 година у Македонији, највише у Битољу. Дружио се са Македонцима, играо фудбал за македонске клубове, постао републички фудбалски судија и судио Републичку лигу Македоније. Речју најлепше дане младости провео сам са Македонцима.

С обзиром на то да је мој таст био златар, дружио сам се са занатлијама и могао од њих да чујем само речи хвале за Србију после Првог светског рата. Они су најчешће говорили: Најубав живот ни беше за време на Србијата”.

Да не говоримо о томе колико је Србија пружила помоћ Македонији после Другог светског рата, а посебно након катастрофалног скопског земљотреса.

Зато изненађује спомен-плоча са оваквим текстом постављена на Кајмакчалану, а посебно то да се нико до сада није сетио да стави примедбе на текст увредљив за суверену земљу која је дала огромне жртве да Македонија не буде подељена.

**Ранко Бабић**

## Из активности МО УВП Батајница

### ОБЕЛЕЖЕН ДАН ЈНА

Уоквиру традиционалног обележавања Дана ЈНА, МО УВП Батајница у просторији Удружења пензионера Батајница организовао је 23. децембра дружење својих чланова.

На почетку дружења председник МО УВП Батајница Драгош Бадњар поздравио је присутне а посебно госте Цветка Јокановића председника и Трајчета Матушева, благајника ОпОд УВП Земун, обавестио их о активностима удружења усмерених на остваривању закинутих права војних пензионера, и честитао им предстојеће празнике.

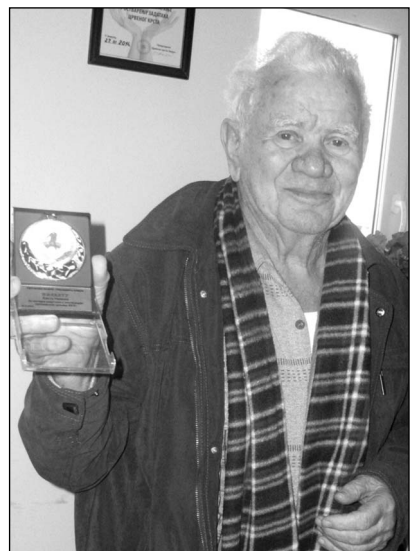
Председник ОпОд Цветко Јокановић је, поздрављајући присутне, истакао задовољство што се налази у једној од најбољих месних организација и пожелео њеним члановима нове успехе.

Том приликом уручена су и признања УВПС. Николи Басти припала је Плакета УВП, а Радомиру Тошићу захвалница ОО УВП Земун.

Уз музику, песму и игру настављено је дружење и евоцирање успомена из војничког живота – хлеба са девет кора.

На крају је договорено да ова манифестација постане традиција.

**Р. Спахић**



## УВП Шабац

### ОБЕЛЕЖИЛИ НЕГДАШЊИ ПРАЗНИК

Српска историја пуна је значајних догађаја, које би била штета да остану незабележени и заборављени. Ранији припадници гарнизона Шабац, сада листом војни пензионери, током радног века сваког 22. децембра обележавали су Дан ЈНА, када је формирана Прва пролетерска бригада. Њих око 50 окупили су се да на овај дан заједнички обележе негдашњи празник.

На почетку дружења, један од организатора ове значајне манифестације, пуковник у пензији Томислав Павловић, кратко је подсетио на значај 22. децембра, када је у

Руду 1941. године формирана Прва пролетерска бригада, окосница ЈНА, поздравио присутне на скупу и зажељео им пријатно дружење.

Дружење је, заиста, било права манифестација другарства. Од одласка у пензију, до сада, многи се нису срили ни видели, па су на овом сусрету имали шта међусобно да се информишу. Цело поподне протекло је у дружењу и весељу, уз музику и песму, па је тако договорено да се у будуће, сваке године, на овај дан сусрећу, подсећају на прошлост и на дан када су, градећи армију, градили и себе.

Присутни су одали признање организаторима - Томиславу Павловићу, Цвики Марићу и Драгану Срдановићу, на идеји и организацији сусрета, и изразили жељу да ови сусрети буду традиционални, сваке године 22. децембра.

**Стеван Стојановић**



Јесмо ли исти народ, у истој држави?

## РАТОВИ, ПОПЛАВЕ И ШВАЈЦАРАЦ

И даље, и још увек, живе, преживљавају и умиру, венчавају се и рађају „војни бескућници“ у свом привременом двадесет четворогодишњем смештају. Додуше сваке године с природно умањеним бројем

**З**локобних деведесетих година прошлог века заређаше сукоби-ратови, они најгоре врсте, грађански. Било, не поновило се. За неке ослободилачки, агресорски, за неке уставно и животно чувајући. Зависи с које стране, и како ко на то гледа. Сливале се у државу Србију, чувајући тек голи живот, колоне избеглица и невољника. На ратним поприштима остаде војска лојална највишем државном општем правном акту. Прође зло, али остадоше озлојеђени.

У неко време напунише се касарне и војни објекти активним и пензионисаним припадницима војске и њиховим породицама и заживе привремени смештај. Какав-такав, боље ишта него ништа. Већ тада кренуше обећања биће, градиће се, у приоритету је... И тако до данашњих дана. Само у Новом Саду, на пример, више од 130 породица корисника војних пензија, названих „војним бескућницима“, још увек и после 24 године, живи у касарнском привременом смештају, већ замагљених очигледних упртих у државу и с неумрлом, тињајућом, надом у оживотноту стицање каковог-таквог властитог крова над главом. У подстанарству и више. Станова тек на кашику, не супену, тек на кашичицу - ону кафену, с повременим медијском помпом, и неизмерно, готово прединфарктном радошћу на ред приспелих.

И избегличких смештаја, насталих деведесетих, све је мање. Гасе се, споро, али ипак се гасе. Раде и држава, и локалне самоуправе.

Прошлогодишње мајске, готово катаклизмичне поплаве, клизишта одроне, и свакаке друге недаће тиме изазване погодише готово пола државе. Готово истог тренутка на дело је ступила свеопшта неизмерна солидарност са угроженима. И, тако и треба, и мора бити. Удружили се и народ, и пензионери, и војска, и држава, и Европа и пола света да умање и олакшају последице настале природном катастрофом. И, успевају у томе. На стотине изграђених нових и санираних старих домова, кровова над главом. Зачудо, неки задовољни, неки не. У Обреновцу, ако је веровати ТВ вестима, појединци искористили прилику, па узели помоћ за изградњу и адаптацију кућа чак 2-3 пута? Шта ћеш, снашли се људи по оној народној: *Ко умије, њему три*.

Око 22 хиљаде грађана дизало кредит у швајцарским францима, као најповољнијој валути. Неко решавало толико жељени кров над главом, богами неки и други и трећи кров с покојим базенчићем, не репрезентативних, олимпијских, тек скромних размера, да се нађе деци и унуцима, кад је кредит тако повољан. Ко је морао-морао, ко је хтео и могао од воље му. Елем, срединам јануара швајцарац поче да дивља у односу на све озбиљне валуте, па и наш домаћи динар. Зло и наопако. Корисници кредита, међу њима сигурно и они са базенчићима и по којим бахатим вишком квадрата, одмах упреше прст у Владу, Народну Банку Србије и државу. Да ли замрзнути валутни курс СНФ-РСД, да ли ово, или оно? Шта радити? Неко ће морати да надокнади велику курсну разлику, држава из буџета и од оних који пуне буџет! Излаз се мора пронаћи, што пре, кажу корисници не скидајући свој упрти прст. А Влада и НБС ће помоћи свом народу, кажу.

Поплаве, клизишта и одроне, па и швајцарац дела су неких сила свевишњих, ратови дела тек каквих-таквих владара, устоличених вољом народа и државне политике тако устоличених влада(ра).

Питамо се, све чешће, припадају ли готово стигматизирани (жигосани) војни пензионери, ветерани, популарни „војни бескућници“, од којих сви (четири државе, бројне владе, надлежна министарства и министри војни) готово две и по деценије перу руке као заражених тифусом, еболом, или каквом другом брзопрениошом неизлечивом високосмртном заразном болешћу, истој држави, истом народу?

**Будимир М. ПОПАДИЋ**

Резервне војне старешине  
у Прокупљу

## ПЕТКОСКИ ПОНОВО ПРЕДСЕДНИК

**Д**осадашњи председник Удружења резервних војних старешина Прокупља, Сандре Петкоски, поново је изабран на ту дужност.

Тежиште рада ОРВС Прокупљачке општине биће на едукацији чланова Удружења из области одбране, безбедности, неговања слободарских традиција ослободилачких ратова

Србије, а и ангажовање у ванредним ситуацијама на територији наше земље. Посебан нагласак у раду ставиће се на излете, кондиционе маршewe, потом на сарадњу са Командом гарнизона Прокупље, органима локалне самоуправе и удружењима у граду и широј околини, истакао је Петкоски.

У протеклом периоду, за самопрегоран, одговоран и несебичан рад у очувању и активирању Удружења, председнику је додељено Признање, које му је уручио секретар Светислав Миленковић.

**В. Ш.**

## ПОНУДА ПОСРЕДОВАЊА – МЕДИЈАЦИЈЕ

Не чекајте да други одлучују уместо вас, будите део решења!

**З**акон о посредовању – медијацији ступио је на снагу! Заживео је **Закон** о спречавању злостављања на раду у којем су јасна права, обавезе и поступак посредовања – медијације.

Посредовање – медијација олакшава комуникацију како би стране у сукобу саме нашле заједничко, прихватљиво решење.

Конфликти нису сами по себи само деструктивни – штетни, већ могу бити и конструктивни односно позитивни ако се решавају и ако се са њима управља.

**Посредовање на раду је начин решавања спорова кроз преговарање уз помоћ треће неутралне и непристрасне особе – медијатора.**

**Медијатор помаже да стране у сукобу дођу до заједнички прихватљивог споразума.**

**Циљ** је да се успостави нарушена комуникација, дође до заједнички прихватљивог решења и омогући постављање будућих квалитетнијих односа на раду.

**Поступак** је добровољан, сами одлучујете да ли ћете прихватити медијацију, неформалан – замењује судски поступак, поверљив – гарантује се тајност изнетих информација, хитан – предузима се у најкраћем року, а уједно омогућава једнакост и равноправност страна.

**Предности** су смањење напетости, љутње и неразумевања; отвара могућност разговора и сарадње, одлуке доносе стране у сукобу; усмерава се на будуће односе уместо на прошлост; штеди ваше време и новац.

**Улога медијатора** је да буде: непристрасан, неутралан, да олакша комуникацију, омогући изношење виђења ситуације и њено појашњење кроз успоставу поверења. Олакшава препознавање заједничких потреба и интереса. Помаже у доношењу до споразума, али не намеће решење.

**Медијација** се примењује у свим случајевима конфликата на раду, укључујући и **мобинг**.

### Коме се обратити:

**ЉУБОМИР (ЋОКО) БАРОВИЋ**, рођен 18. 4. 1954. у Дечанима, Србија. Дипломирао је на Војној академији 1977. године (240 ЕСПБ).



Др Љубомир Баровић,  
спец. политик.  
медијације II степена

Догодишње последипломске специјалистичке академске студије са успехом је завршио 2010. г. на Факултету политичких наука у Београду, где је добио звање специјалисте политиколога другог степена из области медијације као први у генерацији (120 ЕСПБ). Студијски програм је медијација, са циљем едукације професионалаца у пружању помоћи и неконфликтном решавању сукоба у области социјалне заштите.

Докторске студије наставио је на Факултету за менаџмент, економију и финансије у Београду, где је добио звање доктора наука. Докторске студије су трајале три године (180 ЕСПБ). Научна област је менаџмент, организационо понашање, људски ресурси - људска страна, конфликти, начини њиховог решавања и управљања њима. Докторска дисертација чија је тема: „**Животни циклуси предузећа и решавање конфликта применом медијације.**“ Предмет истраживања су конфликти. Истраживање је обављао у 23 организације широм Републике Србије.

**Контакт:** Адреса: Светозара Радића 6/2 11000 Београд 011/2187 – 342 063/578 – 444  
е-маил: mr.ljubo.barovic@gmail.com



## Живот наш свакидашњи у жрвњу времена

# РОДНО МЕСТО И КОЛЕВКА И ГРОБНИЦА

Крај у коме је неко рођен ствара нераскидиву везу са огњиштем, вајатом, потоком, чесмом, храстом. То је историја предака, предање са огњишта. Опија мирисима јеловине, смреке и борова, пелина, ливадског цвета, косидбе...

Окружења око родног места су Божији чин, земља и небо. Могу бити мрачна, хладна, попут високих масива Проклетија, Јуничких планина, села која висе као окачена о врхове брда, разбацана поред обала Бистрице, планинских потока, увала, ниских и високих шума. На таквом месту снимљен је филм „Вук са проклетија“. За све нас је то представљало лепоту центра света. Ту се одвећ тешко и одвећ мучно живело. Сурови дани. Имало је више пасивних него богатих крајева, а све испуњено тешким и напорним радом. Физичких послова је било на претек, све се то не да заборавити. Живело се сиромашно, али сложено, а што је најважније сада и у овим условима могло би се живети три пута боље. Ми то нећемо, не можемо, неко нам не да или не осећамо да потреба постоји, морална, материјална и свака друга.

### Богатство било пуна кућа чељади

Није било социјалне помоћи, сигурносних кућа, ни високих плата. Све се зарађивало са муком, голим рукама, дебелим и крвавим жуљевима, знојем. Тада је комшија значио много, кум и пријатељ понајвише. Пшенични хлеб се јео ретко, већином ражани, а погача - за крсну славу и празнике. Кукурузница најчешће. Највише се држала стока, а није се смело рећи тако, већ „благо“, као што су краве, козе, овце и коњи и по која свиња. Сам си био произвођач и потрошач, а ретко си шта могао продати, јер се фамилија морала прехранити током године која је била дуга. Највеће богатство било је пуна кућа чељади. Деце је било много и школе су биле пуне. Ништа није било тешко понети на леђима, јер је то био најчешћи начин да се роба пренесе, да се донесу вода и дрва, да се убере летина и принесе кући. Није се крапо, а ко је украо кокошку био је препознат истога дана, имао је своје име „Кокошар“.

Ко је имао коња или магарца, тај је имао поуздано превозно средство. Трактора и култиватора није било. Све се радило ручно. Ту у родном селу била је ковачница, ту се и ковало и насађивало. Алат је, онако оштар, личио на курјакове зубе. Није се имало времена за одлазак у околне градове, јер када се ради, дан је увек кратак. Дечаци су почели да раде озбиљне послове, раме уз раме са одраслима, већ са десетак, до дванаест година. Са дванаест - тринаест се увелико косило, а босом ногом по вољеној и родној земљи газило. Сви су били задојени патриотизмом. Сви

су знали шта је „Први мај“, сви смо осећали где кокот пева, а где домаћи пас лаје. Нисмо имали балоне да китимо дрвеће па смо то чинили црвеним, плавим и белим крпцама. Товарећи товарима сами себе, спашавали смо и себе и другог од глади. Ручак је био када су били озбиљни радови, као када се косило или скупљала моба, а радило се након доласка из школе и са посла. За кућне послове време је морало да се нађе. Сладак је био и кестен, печурке, шљиве, џанарике, орах, лешник, трешње, јаја, вареника, а коприве нису пецкале. Нема великих кућа, били су то сеоски кућерци.

Пуномасни сир и кајмак чувао се за госта. Што смо брже одрастали, то смо више носили и сами себе товарили. Бурило није жуљало. Вода је извор живота. Жене су се много мучиле, без плате, радећи најтеже послове по цео дан, нису за правима много трагале. Често кријући и кроз напорни рад породе дете, које се само ода кроз плач и потврди да је угледало свет и да се ту родило, да је колевка родног места баш ту. Тераш овце на пашу и по неки пут заплачеш, јер не знаш када ће свим тим мукама доћи крај, кријеш сузе јер сумњаш да је Бог присутан баш ту и да ће створити разлику у срећи онима којима је живот пун мука и суза. Што време брже промиче, то је живот тежи, али опет песма. Како пада мрак тако је родно место све веселије. Скупљала се омладина на једну зараван, у један до. Млади су говорили: „нема кола без Ранкова дола.“ Нема лепше сале за биоскоп од дома културе у Јунику. Ту се гледа „Тарзан“. Имали смо часове морала. Када дуне ветар и разоткрије кровове питали смо свуда по комшилуку да ли треба помоћ. Нико није смео да пати од кише и хладноће. Доносили смо дрва, поправљали цреп, окопавали усеве немоћним и женама које су биле са ситном децом, удовицама. Имало је много тежих случајева него што је била Миона Џамић из приповетке „Прва бразда“ коју је наш Милован Глишић написао.

Косиш и певаш. Сада косиш косачицом, али она не мотивише за песму и весеље, није то што је некада било. И поред свега знало се отићи на радне акције. Има ли шта лепше него изграђивати своју земљу да буде лепша и богатија. Има ли шта лепше него присуствовати испраћају војника на одслужењу војног рока и срећније мајке којој је син стасео да служи отаџбини, да служи слободи. Тада су поносни и отац, стриц и ујак. Хвали се тада ујак са поносом да сестрић личи на њега. Зашто данас тога нема и чија је то жеља и задатак?



Зашто младић не крунише свој одгој војним роком, што је била традиција, живот и печат једног доба. Одмах се размишља да се родни крај напусти, а ретко помишља да се у њега неко врати, ако се он у њему није родио, јесте његов отац, што би требало много да значи. Београд је велика грешка. Неће нико без новца да ради. Тако се бар чује, не знајући колико је безвредан свако онај који од рада бежи, макар и без новца био.

### Остати на огњишту

Зашто се у родном крају губи оно што је корисно и вредно? Зашто и ко нам даје за право да се не подсећамо социјалистичког периода, на којег често много ко плује? Шта је фалило несврстаној политици? Шта је недостајало самоуправљању, које је представљало најбољи и најсветлији пример демократије? Које управљање сада примењује власник откупљених фирми? Које је и зашто сметало систем општенодрожне одбране? Има ли шта светлије него да сваки појдинац има моралну и сваку другу обавезу да брани земљу у којој живи? Нема више срдачности, као да није ни постојала. Зашто су појединци задовољни што су богати, а око њих живе сиромашни, а и сами знају да није никакав живот бити сам богат поред много сиротиње?

Родно место ствара нераскидиву везу са кућом, чесмом, потоком, храстом. Погледај ту лепоту и центар света. То је историја предака, колевка, предање са огњишта. Опија мирисима јеловине, смреке и борова, пелина, ливадског цвета, косидбе. У њему је драг осећај мраз и снега, мирис сена и листа, погаче, лепиња и свих других мириса које песници знају добро да опишу. Остајте овде! Како унапредити школство када на школи стоје катанци. Ученика нема, а нема ни суштине загонетке „Пуна школа ђака...“.

Треба остати на огњишту, иако је муко-трпно. Омогућити повратак онима који то желе, а посебно онима који би да раде. Треба знати истину, веровати себи и својим могућностима, сагледати реалност, а не лажи и лакомисленост. Упознати себе и схватити да ти туђина и други у њој нису потребни. Треба се сетити да су родно место и отаџбина колевка! Остајмо овде!

Др Љубомир Баровић



## Теме из традиције српског народа

## ДА СЕ ЗНА

Наши преци су мерили време 5508 година пре Христа, односно хришћанске ере. То потврђују сви наши средњовековни списи.

Из обиља тих доказа ево неколико примера.

**Н**аши преци су имали обичај да се за сваки важан догађај запише „Да се зна“. То је уствари био завет да се такви догађаји и њихови учесници морају запамтити и пренети у народно искуство, сазнање и науку у актуелним али и будућим временима. Ово је потпуно у складу са категоричним ставом Владимира Путина када је пре непуне две године пред Думом рекао да је историјско памћење највећи ресурс руског народа. И за српски народ важи исто правило, мада се стиче утисак да се самозаборава национална историја и њене поуке. Међутим, како видимо а ваља да знамо, да је такво правило одавно нама дато кроз споменити и обавезни запис наших предака „Да се зна.“

Др Јован Деретић лепо каже: „Многи могу да кажу оно што нису, само Срби не могу да кажу оно што јесу.“ Управо и због таквог стања неопходно је подсетити бар на неке чињенице које су истините па морају да се знају.

Како се недавно славилa, обележавала и честитала Нова година, ево неких података везаних за време и његово мерење.

Наши преци су мерили време 5508 година пре Христа, односно хришћанске ере. То потврђују сви наши средњовековни списи. Из обиља тих доказа ево неколико примера.

На Карејском типиху Свети Сава је написао: „Овога ради писав и потписах ово моје рукописаније у лето 6707.“ ( $5508 + 1199 = 6707$ ) Он је 1200. године записао: „У лето 6708. месеца фебруара у 13 дан к вечном преложи се блаженству наш отац Симеон, заветом оставив манастир овај на мени.“ ( $5508 + 1200 = 6708$ )

Краљ Милутин на Грачаничкој повељи пише: „... Писа се у лето 6830, индикта 17.“ ( $5508 + 1322 = 6830$ ).

Краљ Стефан Дечански после победе код Велбужда 1330. године је записао: „...Цара Михајла убих у тој бици, опрах увреду што ми је нанео; друге цареве победих и разбих, и узех им све њихово, на месту које се зове Велбужд, године 6838, индикта 8.“ ( $5508 + 1330 = 6838$ )

Цар Душан је записао у свом Законику 1346. године следеће: „И Богом дарованним венцем царским венчан бих на царство у лето 6854, месеца априла 14. дан, у велики, радосни и многосветли празник Васкрсење.“ ( $5508 + 1346 = 6854$ )

Деспот Стефан Лазаревић не пише да се Косовски бој догодио 1389. године, већ да се „случио 6897. лета“. ( $5508 + 1389 = 6897$ ).

А да се то време није заборавило у потпуности, онда је неопходно навести следећи пример. У оснивачкој повељи цркве Светог Марка у Београду, Његова Светост патријарх српски Варнава је написао:

„У име Оца и Сина и Светог Духа освети се основни камен овом Божјем храму посвећеном Светом Апостолу и Евангелисти Марку у Престоници Југославије, Краљевом Граду Београду, поред старе цркве Светог Марка, на дан Храмове славе, лета 7439 месеца априла у 23 дану а од Ваплођења Господњег 1931., за време срећне владавине Његовог Величанства Краља Југославије Александра Првог Карађорђевића и Поглавара Српске Православне Цркве, Његове Светости патријарха Варнаве, који изврши овај чин освећења“. Та је повеља је завијена и повезана,

па стављена у флашу са уљем и запечатљена у њој постављена у темељ ове цркве на Ташмајдану. И у овој повељи се јасно види да је  $5508 + 1931 = 7439$ , односно да су наши преци мерили време 5508 година пре Христа.

По једној верзији наших предака нова година је почињала 21. септембра (на јесењу равнодневицу), а по другој 21. децембра (на краткодневицу). Ова друга се везује за период матријархата. Нова година је почињала на онај дан када видни део дана почиње да расте. Тај први дан у години се звао „Дан сребрне јеле“. Интересантно је напоменути да је ондашња година дељена на 13 месеци који су имали имена по биљкама карактеристичним за дотични период године. Са друге стране, кад је у питању почетак године и број од 13 месеци у години, треба истаћи да се то поклапа са календаром Маја. И тада се знало да година има 365 дана и да је свака четврта преступна, односно да има 366 дана.

Све у свему, поред ове 2015. године и све жеље које упућујемо драгим особама, ако додамо још споменутих 5508 година, ваља ето онима који поштују тај дух предака, бар подсетити, па зашто и не честитати и ово наше предачко 7523. Лето. (Тада се годишњи циклус називао лето, што можемо још понекад чути од наших старих или препознати и у неким народним песмама.)

Напомене да се знају:

Уколико би поредили друга мерења времена на пример са Јеврејима, онда смо од њих почели мерити време 1748 година раније с обзиром да су они почели мерити време 3760 година пре Христа. ( $1748 + 3760 = 5508$ ).

Најстарија и најдужа спска престоница је био Скадар и то 625 година, од 492. до 1117. године. Ако обратимо пажњу да је  $5508 + 492$  тачно 6000, онда се може основано тврдити да је прва наша престоница Скадар основана управо на прославу 6000. годишњице мерења времена по ондашњем, предачком календару.

Српски симбол за време је настао кад је и почело да се оно мери. Исписивало се једном косом линијом која је попречно (под правим углом) на свакој трећини пресечена са две краће дужи. Овај симбол је стављан испред сваке ознаке за дотичну годину, односно лето.

Тај симбол за време се и данас јасно види на обелиску којим је обележено место где је преминуо деспот Стефан Лазаревић (Црквине код Младеновца).

Иначе, наши преци су овим знаком дали две основне карактеристике времена: прва, да је време неповратно; и друга, да је време пролазно те да има прошлост, садашњост и будућност.

(7523. лето)

Др Раде С.Н. Рајић,  
пукovníк у пензији



100 година од великог рата

# КАКО СУ ЈОКСИМ И ЗВЕЗДАН ПРЕЖИВЕЛИ ГОЛГОТУ

Када су стигли у Драч, Италијани су убили око 10.000 коња, јер нису хтели да их превозе бродовима. Јоксимовог вранца Звездана, који је носио поверљиву архиву, успели су да укрцају у лађу



Коњица српске војске пред Церску битку

Када је завршио Војну академију у Београду и стекао чин коњичког потпоручника, Јоксим Марковић, рођен 1885. године у Горњем Штипљу код Јагодине, добио је службу у Смедереву. Није ни слутао да ће стечене вештине убрзо користити у балканским, потом у српско-бугарским ратовима, али и у Великом рату. Већ 1912. године добио је чин коњичког поручника и постао командир коњичког вода. Иако га никада није упознао, Рајко Марковић из Јагодине, Јоксимов праунук, још памти приче о њему које му је испричао деда Благоје.

— У Кумановској бици српска коњица направила је такав продор да су се Турци препастили. Како је два дана падала киша, а Турци имали муницију са металним чаурама, она је зарђала на бојишту. Наша војска била је опремљена пушкама „маузер кока“, чија је муниција била са месинганом чауром. Деда је причао да је наша војска заробила елитну турску јединицу из такозване Низамске дивизије. Наши официри одлучили су да турским официрима врате сабље, јер су оне част за војнике, и испрате их музиком. Турци се тада зарекали да никада више неће нападати Србију. Тако је настала музика „Низамски растајак“ — прича Рајко.

## Преживео албанску голготу

Приликом наставка ослобађања Србије, Јоксим је кренуо ка Косову и Метохији. Пошто је коњица била претходница српске војске, био је међу првим војницима који су на Газиместан поболи заставу. Јоксим је причао да су сви војници клекали и пољубили земљу, јер су је ослободили после 480 година. Овај храбри ратник потом је учествовао у српско-бугарским ратовима, у оквиру којег је најкрвавија била битка на Брегалници. Кући се вратио 1913. године,

али је већ наредне поново био на бојном пољу.

Јоксим је на Газиместану добио спомену „за освећено Косово“, за исказану храброст у српско-бугарским ратовима на Брегалници је стекао орден за храброст „Милош Обилић“, у Церској бици зарадио је орден за храброст „бели орао“, а за изузетно исказану храброст приликом пробоја Солунског фронта награђен је „Карађорђевог звездом“. Занимљиво је да је овај орден могао да добије само онај кога предложи цео пук.

— На самом почетку Великог рата официри су већ били активни. Уследила је мобилизација редова. У свим местима зачула су се звона, војници су знали свој ратни распоред и с песмом на уснама одлазили су у своје команде. Била је то једина мобилизација која је имала одзив од 98 посто, што није забележено у свету — додаје Рајко.

Пошто је Јоксим био на Дрини, прва битка у којој је учествовао била је Церска. Према његовим причама, Цер је буквално био прекривен лешевима, међу којима су доминирала тела аустроугарских војника. Српска војска је мање пострадала у самој борби, али ју је убрзо покосио тифус. Јоксим се, срећом, није разболео.

Како је био у Другој армији војводе Степе, „држао“ је десно крило према Бугарској. Док је коњица током јуриша увек била прва, приликом повлачења била је последња, јер је штитила одступницу српске војске. Када су стигли у Драч, Италијани су убили око 10.000 коња, јер нису хтели да их превозе бродовима. Јоксимовог вранца Звездана, који је носио поверљиву архиву, успели су да укрцају у лађу са неколицином преосталих коња. Није било војника који није плакао, јер су им то били ратни другови, а врисак рањеног коња никада не може да се заборави. И док је Зве-



Јоксим Марковић

здан путовао ка Команди, Јоксима су одвезли на острво Видо, јер је био исцрпљен од војевања. — На острву смрти болесни војници спавали су под шаторима. Прадеда Јоксим је гледао како сваког јутра износи по два-три преминула војника. Најпре су их покопавали, али када више није било места за сахрањивање, убацивали су их у бродиће и бацали их у море, односно „плаву гробницу“. Срећом, прадеда је преживео и отишао у Солун, где га је чекао Звездан — каже Рајко за наш лист.

## Београдске улице посуте цвећем

Тада је поново формирана српска коњица, брзометне пушке „маузер“ замењене су француским „лабелом“, промењене су униформе. Јоксим је сину Благоју причао да је војска плакала када је мењала оружје. Почело је формирање Солунског фронта. Током пробоја Јоксим је био рањен, али се опоравио после двадесетак дана.

— Српска војска је за непуних 45 дана од Кајмакчалана стигла у Београд. Када је ушао први ескадрон, улице су биле посуте цвећем, а од окупљеног народа нису могли да прођу. Сваки коњаник добио је пешкир, као да иде у сватове. Када је краљ Петар ушао на двор газио је по немачким и аустроугарским заставама, причао је прадеда — вели Рајко.

Јоксим је преживео голготу и из рата се вратио с чином капетана прве класе. Нажалост, уместо да настави службовање у војсци, он је, као и велики део врских официра који су припадали струји генерала Живојина Мишића, која није била присталица југословенства, морао да се пензиониса. Отворио је продавницу у родном селу и постао добар домаћин. Са супругом Рајном добио је кћерку Буду и сина Благоја. Преминуо је 1951. године.

**Зорица Глигоријевић**  
Извор: Политика

## ПРЕВАРА У МЕДАКУ

**П**ера је наш класић. По завршетку школе унапређен је у чин водника техничке службе. Обрео се у противавионском дивизиону Ваздухопловног корпуса. Носио је плаву униформу. Био је поносан због тога.

Радио је све послове у свом дивизиону, од одржавања технике, референтских послова техничке службе, руковаоца горива и мазива, дежурног возача оруђа на положају. Баш све!

Беше боемски тип, весео за цео дивизион. Родом из Медака, код Госпића. Тамо му је живела мајка. Дошла би понекад у Карловац, да посети своје лепе унучице, снаху и сина. Знала је да га и благо критикује. „Мој Пера је моје најбоље чедо. Он ми све обећа, а ништа не уради“ - причала би нама комшијама у незаборавним тренуцима комшијског дружења.

Није било баш тако. Пера је много волео своју породицу. Мало је на специфичан начин васпитавао своје девојчице и неговао породичне односе. Уместо успаванки, девојчицама је певао „Пишоњу и Жугу“ од Нелета Карајлића. Постројавао би кад би им саопштавао неку добру вест. И све тако, штос до штоса.

У стамбеној огради имао је гаражу, али његов „фиат 125“ никада није био у гаражи јер је у њој стално играо табљи са комшијама. У ауто су били кључеви „на изволте“. Ко год је хтео, сео би (у ауто), обавио вожење и вратио ауто са празним резервоаром.

Пера је имао мешовити брак са једном дивном Хрватицом - Аном. Она је прва у згради устајала, ишла на посао у Дугу Ресу. Дванаест километара сваког дана. Живели су складно, иако је било тврђих разлога за љутњу. Тако једно вече Пера саопшти: „Жено, сутра идем у Војни затвор у Ниш, на три месеца. Није дуго и нећу да чујем да комшијама саопштаваш лаж да сам на службеном путу. Кажи слободно: Мој Пера допао војног затвора.“

Шок... Тајак...

Ана, та дивна, ситна женица, некако отрпи то, а само она зна

како јој је. А деца... како ли она примају речи војни затвор. Не знају она разлоге због којих се допадне војног затвора. Њихов отац је у ствари осуђен скоро пола године раније због напуштања дежурства. Е сад, било је ту, вероватно, којегчега другог додатог. Три месеца, баш дуго.

Почео грађански рат у Словенији, па Хрватској, БиХ. Пера је са својом јединицом. Иде од једног до другог ватреног положаја. Од града до града. Породица му у Карловцу. Барикаде на улазу са свих страна. Жељеви по улицама. Вреће на прозорима (са песком). Према Заграду, тик поред војних зграда, људи у неким непознатим униформама изводе физичку обуку, певају. Збор народне гарде на делу. Жене формирале свој фронт-бедем љубави, против ЈНА.

Пера са породицом све теже комуницира. Не могу да се виђају, а воле се много, много. Судбина војничка, заставничка, води Петра све даље и даље. Своју породицу, своје девојчице, није видео четири године. Жена и деца су у Карловцу. Од својих сународника и родбине трпе свакојаке увреде и подметања. Најчешћи поздрав - „све три сте ви четникуше“. Друге погрде из пристojности и пијетета не записујемо. Прљаве подвале иду дотле да им не одобравају откуп стана. Измишљене приче о Петру да не спомињем.

Од иних превара, једна је и позив мајке да дође у Медак. Све је у реду. Гарантују му сигурност. Мајка му је болесна, жели да га види. Уосталом брат му је ту и он му потписом гарантује сигурност.

Петар, вођен осећањима према болесној мајци некако је стигао у Медак.

Убијен је на кућном прагу, не видећи се са мајком. Није видео ни своју драге девојчице.

На почетку прљавог грађанског рата, по истом сценарију, у Госпићу је убијен је и генерал Мишчсвић.

Сава Вукојевић

## НАВОДНА ТАЈНА



**Н**аш надзвучни авион „Орао“, конструисан у сарадњи са Румунијом, изазвао је својевремено велику пажњу не само домаће, него и светске јавности.

Прилику да га први виде имали су наши високи војни руководиоци и стручњаци који су пре нешто више од три деценије посетили Војнотехнички институт у Београду и аеродром у Батајници, на коме је био изложен први прототип те, у оно време, врло савремене борбене летелице.

Међу „одабранима“ били смо директор Новинско-издавачке установе „Народна армија“ пуковник Шиме Кроња, новинар-фоторепортер Радован Ивановић и моја маленкост (у то време уредник за науку, технику и војну технологију).

Када сам у Војнотехничком институту видео прве снимке „Орла“ рекао сам (полугласно) да ме веома подсећа на британски „Јагуар“, што се, разуме се, нимало није допало неким нашим војним инжењерима (и конструкторима), али, богме, ни мојем директору, који ми је само дошапнуо: „Паметнији си ако ћутиш!“

Подразумева се да је после тога остатак времена проведеног у Војнотехничком институту и на батајничком војном аеродрому прошао без иједног мог коментара.

По повратку у Редакцију, пуковник Кроња ме позва у своју канцеларију и озбиљним гласом ми рече:

„О „Орлу“ ћеш написати следеће...

Узех оловку и прибележих оно што ми директор издиктира, а што се сводило на обичну новинску вест.

„Друже пуковниче“, обратих се тада свом директору, „ми смо војни лист, па бисмо, за разлику од осталих, цивилних, листова који ће такву вест објавити пре нас, могли нешто више да кажемо о том изузетном остварењу наших и румунских ваздухопловних стручњака“.



„Да ли ти, мајоре, чујеш шта ти ја говорим? Ово је наша највећа војна тајна“...

Растали смо се веома пријатељски, сходно оној народној: „Вежи коња где ти газда каже!“

Недељу дана касније поново закуцах на врата канцеларије свог директора. Пуковник ми, видећи ме, понуди да седнем, а затим рече: „Она вест је била велика атракција“...

„Могло је то“ - прихватио је - „бити много атрактивније да сам осим вести написао дужи чланак.“

„Како?“ - упита пуковник Кроња, скинувши наочаре с дебелим оквиром.

Прићох ближе његовом радном столу, отворих „Интервју“ (стручни војни часопис који је излазио у више западних земаља) у којој је на неколико страница нешто већих од формата данашњег магазина „Одбрана“) било разних техничких цртежа и фотографија нашег „Орла“, уз мноштво података и најситнијих детаља о мотору, аеродинамици летелице, њеним димензијама, врсти наоружања, долету и о многим другим веома занимљивим појединостима објављеним пре нешто више од - два месеца!

Била је то, дакле, тајна, али само за наше читаоце.

Влада РИСТИЋ

Како се слави крсна слава на правилан духовни начин и чему окупљање у породици

## СВЕЧАНИ ЧИН И ОБРЕД ПОШТОВАЊА

Крсна слава једне породице је прослава светитеља који заступа вас и ваше укућане пред Господом. Када славите славу, славите светитеља или арханђела, а не себе и своја животна достигнућа или своје уважене госте

**В**реме је слава. Свуда на сваком кораку неко вас зове на славу и неко организује славу. Нажалост, већина то ради нарадно и извитоперено. Најчешћи одговори зашто се слави слава међу већином људи у Србији су следећи:

„Ред је такав“, „Тако је радио мој отац“, „То је традиција“, „Слава је леп обичај да се окупимо и прославимо виђање“, „Сви славе, па ваља се“, „То је црквени обичај“, „Леп је то породични празник“ и тако редом.

Сви ти одговори су обична глупост и традиционално уврежено друштвено сујеверје, чак и када су наслеђени од славних предака, који су можда некада давно усвојили погрешан облик прославе славе па сада ви настављате. Зашто се слави слава нема много додир са таквим мишљењем, па ако и даље мислите на један од ових сличних формалних начина прослављања славе, морам да вас обавестим да сте у незнању и да код верујућих људи испадате затучани формалиста. Мало оштро ово зборим и увредљиво, али када вам објасним шта ви радите и кога вређате, онда ћете можда и разумети мој оправдани гнев према формалистима, који формално славе славу и који кажу да је важна прослава и забава а не знају смисао празника. Такви најчешће формално славе славу а да не знају због чега то чине.

Зашто се слави слава уопште – чему то окупљање у породици

Крсна слава једне породице је прослава светитеља који заступа вас и ваше укућане пред Господом. Када славите славу, славите светитеља или арханђела, а не себе и своја животна достигнућа или своје уважене госте које сте позвали на славу.

Слава породице је духовни обред у част вашег свеца заштитника. Слављењем славе ви му се захваљујете на свим молитвама које Бог упућује за вас и ваш дом. Он стално бди над вама и моли Господа да вам опрости ваше грехе и сагрешења, моли Га да вам да целомудреност и трезвеност да не лутате кроз живот пун искушења и греха. Он вас често и штити од зла а да ви то ни не знате нити осећате, јер је духовни свет махом скривен. Он прати целу вашу породичну лозу, пратио је све ваше претке, прати вас а пратиће и наследнике, у оној мери колико га ви будете поштовали и у молитви призивали.

Ваш крсни светитељ вам је најближе духовно биће које се брине за вас. Не можете да појмате колико много се брине и колико се моли Господу за вашу туђавост, да је се ослободите, да се ослободите духовних и свих других обмана, да имате чисту и живу веру, да спасете душу своју и прикључите му се на небу након упокојења. Велики духовни посао чини ваш крсни светац а ви не



можете ни мали духовни подвиг. А посебно вам је тешко да га испоштујете на дан његове славе када га цела Црква прославља.

Ако живите побожно и ревностно лако ће вам постати јасно зашто се слави слава. Али пошто не живите, за вас је слава формалност и дружење, гозба и пијанчење, забава и просто окупљање, уместо да буде свечани чин и обред поштовања кроз који вам стиже благослов од вашег светитеља, заштитника куће. Да, научите шта значи слава, то је породични обред у славу светитеља, породична молитва захвалности за све што крсни светитељ ради за вас и породична молитва да вас светитељ заштитник благослови на његов дан, да вам у свему у дому и породици добро иде. Зато и служе сви они претходни обреди, допразак свештеника у дом да свети водичу и брашно, затим одлазак у цркву на сечење славског колача, на литургију и након тога на читање Акатиста свецу заштитнику у дому своме. Још ако заветно постите седам дана на води пре славе, исповедите се и причестите, ваш светац заштитник ће још ватреније замолити Господа да вам опрости грехе и сагрешења на причешћу, да вас оздрави душом и телом.

Велики је духовни значај славе, добија се благослов светитеља, зато се слава слави.

А ако ви мислите и даље да је слава окупљање најближих уз трпезу, гозба и пијанка, онда боље да не славите славу, јер тиме само вређате вашег светитеља. Има толико разлога зашто бисте се ви окупили на ићу и пићу, увек можете наћи разлог да позовете госте на теревенку. И тада формалност има смисла, нико вам неће замерити ништа, ни на небу ни на земљи.

Како се слави слава правилно, односно неправилно

Узмете православну литературу и питате свог свештеника како се правилно слави слава и зашто се слави слава. Немојте да лутате и да правите глупости на своју руку.

Често сте усвојили лоше навике од родитеља или пријатеља а најчешће сте усвојили потпуно погрешно мишљење шта је слава. Слава се слави због Свеца заштитника дома, он је главни на слави и домаћин и гост, нисте битни ни ви а ни ваши гости. Не слави се слава да бисте се показали као одличан домаћин гостима, него као ревностан домаћин свецу заштитнику.

Отуда немојте да вашег Свеца заштитника вређате следећим стварима:

- ни по коју цену не спремајте мрсну славу ако дан славе пада на посни дан. Ако је слава посна, онда је посна, гости који то не могу да поднесу нису достојни да буду део славе и да добију благослов вашег светитеља. Исто тако, не идите код оних који мрсе на својој посној слави, вређају светитеља, не будите део њиховог греха!

- не зовите на славу оне који нису крште и који нису православни. Када постану православни биће позвани и учествоваће у благодети благослова светитеља, у заједничарењу истог православног духа. Они који нису православни одбијају истиниту веру па не могу ни да буду пуни поштовања према смислу славе и светитељу, све док се не преумне и не увиде смисао прославе.

- не напуштајте цркву након сечења колача због некакве журбе, потребе да све спремите за госте. Све може да сачека и све је мање битно. Останите на целој литургији да добијете благослов вашег светитеља који се тај дан прославља. Њега ради морате да будете на литургији. Гости и све остало је мање битно.

- на дан славе ништа не радите, не бавите се пословима, као што ништа не треба да радите црвеним словом и недељом.

- не пропустите да након литургије и доласка кући, сви заједно испред иконе светитеља прочитате Акатист вашем светитељу. Упалите свећу, кандило, искључиво стојећи очитајте уводне молитве и прочитајте цео Акатист – песму хвале и молитву свецу заштитнику. Макар ћете се једном годишње на тај начин захвалити вашем светитељу.

- не раздвајајте се током славе, породица треба да буде на окупу тог дана.

- не избегавајте да славите славу зато што вам је отац жив, то је глупост и духовно сујеверје које нема везе са стварношћу. Сваки син који се одвоји од куће, почиње уз очев благослов да самостално слави своју крсну славу за свој дом и своју породицу.

- не славите дупле славе, славу жене, то није по духовном поретку. Нека жена из поштовања и духовне везаности према Светитељу њеног дома тај дан оде у Цркву на литургију, нека прочита Акатист светитељу њеног дома, али нека не слави славу у свом дому. Сваки светитељ је живо духовно биће и заслужује част и поштовање али у свему мора да постоји поштовање духовних принципа.

- слава се не слави ван куће, то је породични духовни празник. Слава се не слави у кафани, ресторану, кафићу, позајмљеном или изнајмљеном простору, јер се ваш светац заштитник тамо неће наћи, он не борава тамо, он је присутан у вашем дому. Сви изговори да немате довољно места да прихватите госте, да их има пуно, решавају се тиме што имате други и трећи дан славе, као и избором гостију.

Ваљда вам је сада јасније зашто се слави слава и како је прослављате!

Извор: (Ш.В. – Башта Балкана)  
Интермагазин РС

## Смањење пензија

ТЕРЕТ ПАО НА  
ОСЛАБЕЛА ПЛЕЋА

Прву плату сам добио за октобар 1958. г. као потпоручник, а прву пензију за октобар 1992. г. као пуковник. Радио сам на одговорним дужностима у ЈНА и имам готово 42 године пензијског стажа, од којих осам бенефицираног (трупног и граничарског). Ко је то прошао, зна како се долази до таквог бенефицираног стажа. Ову земљу је увек пратила мања или већа инфлација, па чак и хиперинфлација, небележена у историји света. За то време су се криминалци свих боја, а садашњи тајкуни, под покровитељством власти, безочно богатали. Наравно, наставили су то још интезивније.

Али једно се никада, ама баш никада, за више од пола века, није десило. Наиме, да неко номинално, а уз то и произвољно и бесмислено смањи и онако мала примања, званично најнижа у Европи.

Управо последња пензија ми је смањена готово за петину. Дипломирани сам економиста и сигуран сам да ово неће подићи економију, да је реч о опадајућој спирали и да нас тек очекује економски слом и даље смањење пензија, до укидања. Неће ово привући инвестиције од значаја. Па зар се у то нисмо већ уверили?

Жалосно је да пензионери понесу највећи терет. Они овој земљи очигледно и нису потребни. Око 61 одсто оних који су сврстани у категорију „потпуно заштићени“ и они нешто мање „заштићени“ доћиће у исти положај.

Војни пензионери су ускраћени и за повећање пензија за 11.06 одсто, од 1. јануара 2008. године, које су добили сви остали пензионери. Одлуке и пресуде Установог, Управног и Врховног Касационог суда да

то повећање следује и војним пензионери-ма, извршна власт игнорише. Председник Владе Републике Србије је више пута изјавио да ће поштовати сваку одлуку Установог суда.

Радомир Павловић, Н. Бгд.

О нашем насušном  
обележјуЋИРИЛИЦА НИЈЕ  
СИРОТИЦА

Проф. др Лазо М. Костић, за кога проф. др Петар Милосављевић написа да је највећи српски писац у емиграцији, у једној својој књизи навео је чак 76 примера да су Срби идентификовани помоћу ћирилице.

Први Србин који је у време комунизма јавно протестовао због угрожавања ћирилице у Србији, и то још 1961. године, био је велики сликар Милић од Мачве. У Београду, тачно у поноћ, прочитао је на старословенском језику манифест посвећен сликару Сави Шумановићу, „убијеном од устаха и очију извађених“, позивајући младе српске уметнике „да се уједине у одбрани ћирилице као гаранта стварне слободе српског народа“.

Почивши академик и легендарни професор права Радомир Лукић писао је (1971): „Први је задатак ћирилице, то најсавршеније писмо на свету, ваљда једино у чему су Срби најсавршенији у свету.“

Савршеност ћирилице толико добро је разумео и славни енглески драмски писац Бернард Шо, да је тестаментом оставио новац ономе ко успе да изврши ревизију енглеске абецеде по узору на српску азбуку.

У Члану 10. садашњег Устава пише: „У Републици Србији у службеној употреби су српски језик и ћирилично писмо. Слу-

жбена употреба других језика и писама уређује се законом на основу Устава.“

Нико не може бити изнад Устава, па ни лингвисти и њихов правопис, али је истина да је питање писама у правопису из 1993. г. решено на неуставан начин, јер тамо пише да се и латиница може сматрати писмом српског језика.

Правопис касни јер је потребно много времена и вештине да се истовремено и уважи Устав и остави смутња да српски језик има и своју латиницу.

Највећи грех лингвиста је, прво, што су сакрили од свог народа да хрватска латиница није ушла у српски језик из неке реалне потребе због културне инфериорности Срба, него свакојаким насиљем комунистичког режима, о којем млада генерација није уопште обавештена, и, друго, што обмањују свој народ да се ћирилица може сачувати са латиницом. Два писма у једном језику исто су што вук и јагње у једном тору, или две војске у једној држави које се међусобно сатиру док једна не поклеће.

Намеру лингвиста о решењу писама у правопису лако је прозрети из њиховог односа према речнику. Српски народ треба да зна да плаћа изразу Речника српскохрватског народног и књижевног језика Института за српски језик при САНУ. На иницијативу Стојана Новаковића још 1893. почело се са израдом Речника српског језика, да би му Александар Белић 1953. г. дао српскохрватско име. Језик српски, а речник му српскохрватски и то какав! По анализи академика Драгослава Михајловића Михиза, из речника произилази да се српским језичарима три пута више допада језик Мирослава Крлеже него Иве Андрића! Институт за српски језик може бити укинут, па и поново основан али, на срамоту лингвиста, српски народ остаде без речника. Остаде унижен међу другим народима.

Немања Видић

## Обележавање Богојављења у Чачку

## СВИ ПЛИВАЧИ ПОБЕДНИЦИ

Обележавање једног од најзначајнијих хришћанских празника, Богојављења, 19. јануара 2015. године почело је литургијом у чачанској цркви Вазнесења Господњег у 8 сати. Свечана литија је у 9:50 кренула ка реци Морави, у којој су учествовали бројни грађани, деца из вртића, основци, средњошколци, војни пензионери, корисници установе „Зрачак“, као и чланови Коњачког клуба „Грива“.

У 10:30 часова свештеници су освештали реку, а потом је 84 пливача скочило у хладну воду. Међу њима је била и једна девојка, Андријана Миликић, а најстарији учесник је 63-годишњи Мирко Филиповић.

Сви који су пливали, победили су.

Публика која је чинила неколико хиљада Чачана, поздравила је победника Александра Зечевића и све учеснике ове манифестације.

Немања Трнавац, члан Градског већа, петоструки носилац богојављенског крста, каже да присуство великог броја људи показује да Чачани поштују традицију.

„Мислим да ће овогодишњег победника, као и све учеснике, овај догађај усмерити

на прави пут вере. Пет пута сам побеђивао у овом надметању, а моја жеља да учествујем потиче још од раног детињства, јер сам растао уз приче о вађењу крста из Мораве, и када сам имао довољно година одлучио сам да се окушам“.

Богојављење слави крштење Исуса Христа у реци Јордан и објаву да је он син Божији. У Срба су за овај празник везани бројни и живописни обичаји. Веровало се да се у поноћ претходне ноћи отварају небеса и да се тада може испунити свака жеља. Већина обреда подстакнута је жељом за здрављем, па је било уобичајено да се пре изласка Сунца обави ритуално купање на реци. На Богојављење се врши освећење воде, за коју се верује да је чудотворна и лековита. Овај дан означава крај божићног светковања, до када су селима ишле поворке коледара или водичара.



Пливање за чачни крст у Чачку је дуготрајна и жива традиција, с обзиром на то да је било веома популарно у време краљевине, пре Другог светског рата. Некада је у граду на Морави постојао обичај богојављенског милосрђа, од-

носно прикупљања добровољних прилога за болесне и сиромашне. Тако је и данас било организовано скупљање помоћи за лечење три ученика чачанске гимназије.

Прославу Богојављења ове године организовали су Народни музеј, Спортско рекреативни центар „Младост“ и чачанска црква, а покровитељи су град Чачак и овдашњи Дом културе. Иначе, пре једанаест година, када је поново покренута ова манифестација, на такмичењу је било свега два учесника.

На обали Мораве, након завршетка пливања за Богојављенски крст, публика је уживала у наступу Мине Матијашевић и његов бенда.

Ило Михајловски



ПИШЕ:  
мр сц. др  
Часлав АНТИЋ

## Поремећај периферне циркулације

# ПРОБЛЕМ ХЛАДНИХ НОГУ

Многе особе које имају лошу периферну циркулацију, која је последица оштећења малих крвих судова целог организма, пре свега капилара, не осећају било какве симптоме. Друге особе се већином жале на хладне руке и ноге, бледу кожу, благи бол у ногама или потешкоћа са ходањем (посебно изражено код Биргерове болести); обично мисле како је то само последица старења, утрнулост, грчеви, пецкање у ногама...

Срце систолном контракцијом (стегањем) крв убацује у артерије, које се даље гранају у уске артериоле, а ове у капиларе. Кроз веома танак зид капилара врши се размена материја између крви и околних ткива. Крв ткивима предаје кисеоник и хранљиве материје, а из ткива преузима угљендиоксид и штетне продукте метаболизма које ослобађају ткива око капилара. После извршене размене материја, из артеријских настају венски капилари који даље формирају венуле, а затим из њих настају вене које враћају крв у срце.

У затвореном систему крвотока артерије и вене углавном представљају систем проводних цеви, док су капилари она област крвотока у којој крв ступа у функционални однос са ткивом. Капилари су ситне власасте цевчице, чији је танки зид - ендотел, савим танак слој, дебљине испод једног микрона љуспастих ћелија ендотела који дозвољава измену материја између крви у капиларима и околног ткива. Богатство у капиларима није у целом људском организму једнако (жлездана ткива, мишићи, плућа, сива маса централног нервног система, и друго) која су ткива са обилатим метаболичким процесима прожета су густом мрежом капилара, док су дуга ткива (на пример везивно и масно ткиво) без густе капиларизације.

### Значајна улога капилара

Оштећење капилара и лоша периферна циркулација један је од узрока патолошких процеса у организму. Та оштећења су нарочито испољена код дуготрајног непрописно третираног дијабетеса (шећерне болести), Биргерове болести (оштећење капилара на подколеницама и стополу) и сличних оболења. Велики значај доброг функционисања капилара и њихову кључну



Један од начина ублажавања тегоба хладних ногу је утопљавање доњих екстремитета

улогу у оздрављењу организма први је покренуо и образложио руски лекар А. С. Залманов (1875-1965) који је говорио: „Ствар није у томе да се нађе терапија за тачно дефинисане болести, него у томе да се успостави оштећене функције оболелог органа, независно од дијагностичког налаза. А узрок тих функционалних оштећења је у већини случајева у капиларима”.

Статистички подаци показују да свака четврта особа у доби изнад 55 година живота има проблема са лошом периферном циркулацијом. Са старашћу проблеми су још израженији, па готово око 80. године јер старија популација има симптоме лоше периферне циркулације.

Под лошом циркулацијом се подразумева спорији проток крви у крвним судовима који може довести и до слепљивања ћелија (стварање тромба) и сузавање волумена крвног суда. Такве промене доводе до смањења протока крви која са собом носи кисеоник и хранљиве материје неопходне за нормално функционисање свих ткива и органа у организму.

Многе особе које имају лошу периферну циркулацију, која је последица оштећења малих крвих судова целог организма, пре свега капилара, не осећају било какве



Лоша циркулација крви у рукама има мању учесталост од оне у ногама

симптоме. Друге особе се већином жале на: хладне руке и ноге, бледу кожу, благи бол у ногама или потешкоћа са ходањем (посебно изражено код Биргерове болести); обично мисле како је то само последица старења, утрнулост, грчеви, пецкање у ногама...

Поремећаји периферне циркулације су десет и више пута чешћи у артеријама доњих у односу на артерије горњих екстремитета, а у преко две трећине случајева удружени су са болестима церебралних (можданих) и коронарних (срчаних) артерија.

### Помажу умерена шетња и радови у башти

Најновија истраживања показују да жене пет пута чешће од мушкараца пате од оштећења капилара на ногама и рукама тј. осећаја хладноће у тим деловима тела. Као један од разлога наводи се и то што је доток крви, код жена, првенствено концентрисан на органе у трбушној дупљи, док мушкарци имају више мишића и бољу прокрвљеност, што ствара додатну топлину. Осим тога, кожа у жена на ногама је тања и има мање поткожног масног ткива. Како се са годинама кожа још истањује, а циркулација слаби, проблем „хладних ногу” код жена је још израженији.

Лоша периферна циркулација се данас назива и болест савременог човечанства. Нездрав начин живота, лоша исхрана, пушење и недовољна физичка активност су најчешћи узроци овог здравственог проблема.

Како можемо да побољшамо своју циркулацију?

Ево неколико савета којих се треба придржавати, уколико желимо да немамо проблема са циркулацијом, тј. желимо да имамо бољу периферну циркулацију: уколико сте пушач оставите или смањите пушење, правилно се храните (ограничите унос масноћа животињског порекла, алкохола, газираних пића); пожељно је да крвни притисак буде испод 130/80 а тзв. лош холестерол испод 100 мг/дл, код дијабетеса одржавати нормални ниво гликозе у крви, туширање руку и ногу наизменично топлим и хладном водом (хладна око 21 степен, тела 38-39 степени) и не треба заборавити на значај физичке активности. Препоручује се умерена физичка активност, најбоље свакодневна шетња у тајану од 45 до 60 минута, Баштовански послови удовољавају овим захтевима.



## Из историје познавања и примене лековитог биља

### ИСКУСТВО ОД ТРИ ХИЉАДЕ ГОДИНА

**Н**аучник Лехамо казао је: „Ми сваки дан имамо примера који и највећим сумњалицама показују колико су лековите поједине биљке. Погледајте само на домаће животиње: псе, мачке итд. Зар не видимо, чим се која од њих разболи, да одмах трчи на травке, лечи се и оздрављује, не мењајући ни у чему начин живота?“

Сви примитивни народи лече се домаћим средствима, понајвише биљкама. Да би дошли до неког резултата, они су морали све испитати, па и жртве дати, јер су се многи и тровали, ако нису били опрезни. Али, углавном, сви ти народи стекли су у току векова искуства да одређене биљке лече од ове или оне болести. То искуство и знање нису имали сви, него само поједини људи, може се рећи нај-

промућурнији. И ти људи, користећи се тиме, постали су виђари или су узели на себе маску мађионичара, врача и других „виших“ бића међу простом масом. То своје знање, ма колико оно било ограничено и несигурно, ови зналци чували су за себе и као тајну предавали својим наследницима, те се тако из поколења у поколење одржавала та првобитна вештина или наука о лечењу. Као и лекови, предавали су се из поколења у поколење и отрови који су служили човеку у борби за опстанак и у борби с непријатељем (отрови за стреле, за копља, за тровање: сипани у пиће и јело итд.).

Првобитно лекарство ипак је јако коракнуло кад је дошло у руке свештенства, тога чувара науке старог доба. Оно је као

друштвена каста хиљаде година чувало и искоришћавало то знање. С њиме и почиње права историја лекарства. Император Чин Нонг, каже париски професор Емил Перо, три хиљаде година пре наше ере знао је бар за сто лековитих трава. Њега и императора Ху-анг Ти (2637. пре наше ере) можемо сматрати за оца медицине и познавања природе уопште. Опис и изучавање биљака, час брже час спорије, напредовали су стално све до онога дана када су кинески научници Ли Чи Чи и његов син дали дело, управо енциклопедију, Бен-цао—ган-му, које је постало класично, у 52 свеске, са 1100 страница, од којих је 20 свезака

Неки најновији лекови у медицини добијају се из кинеских биљака. У Индији, свештеници старе вере, брамини, затим свеште-ици Будине вере, били су и лекари и апотекари у исто време и лечили су дајући лекове уз пева-

### ГЛАД МОЖЕ ДА БУДЕ И ЛАЖНА

**Н**ије редак случај да једемо не зато што смо гладни, већ из досаде и навике. Зато треба препознати знаке којима нам тело поручује да заиста треба да једемо у том тренутку

Да бисмо знали да ли смо стварно гладни или једемо из досаде и навике, није довољно да осетимо "празнину у желуцу". Она може да се јави и кад имамо емотивне проблеме, осећамо се невољно или смо забринуте.

Истраживања показују да гојазне особе не знају да препознају праву глад. Ево кад нам тело поручује да би требало да једемо:

- Осећај празног желуца
- Недостатак енергије
- Болкови у стомаку
- Раздражљивост
- Лагана главобоља
- Губитак мотивације
- Пад концентрације
- Мучнина
- Осећај слабости

Ако не осећате ниједан од наведених симптома, вероватно нисте стварно гладни, већ "фантомски" због емоционалних проблема. Потреба за преједањем јавља се после непријатних искустава, стреса, депресије, усамљености, љутње. Глад се јавља нагло, а најчешће за одређеном врстом хране, махом нездраве, попут плескавица или чоколаде. Људи често и несвесно једу, док гледају телевизију.

## Прети епидемија мутираног грипа

### СПАС У ВИТАМИНИМА

**П**рема речима епидемиолога др Бранислава Тиодоровића и епидемиолога Градског завода за јавно здравље „Београд“ др Лепше Гаротић, нови измењени тип вируса А-Н3Н2, могао би да се рашири у нашој земљи до краја месеца. Овај нови вирус грипа може да проузрокује веома тешку клиничку слику, нарочито код хроничних болесника.

Заражени новим вирусом имаће изузетно високу температуру, хроничну малаксалост, а могу бити проузроковане и компликације у дисајном систему. Постојећа вакцина смањује могућност заразе, али је не откалања. У групу најугроженијих спадају хронични кардиоваскуларни, бубрежни и плућни болесници, као и пацијенти са малигним оболењима и дијабетичари. Код старијих од 65 година имунитет је природно у паду наспрот најмлађих особа код којих имунитет није формиран, па би морале више пажње да посвете заштити од заразе.

Зараза се лако шири, а да би се избегла потребно је водити рачуна о исхрани, уносити доста витамина, пре свега из свежег воћа и поврћа, у зависности од времена одговарајуће се облачити, а свако слободно време користити за кратке шетње. Уносити довољно течности, избегавати стресна стања, а јачању имунитета доприноси и редовно спавање.

Др. Ч. А.



Чајеви зачињени лимуновим соком помажу у превенцији од грипа

ње и верске обреде. Они су своја знања пренели и у Тибет. Тибетска медицина и данас постоји, иако није подвргнута нашој, западњачкој анализи. Индијска књига о лековима и данас је најбогатија збирка написа о лековима од биљака, јер европски научници још нису испитали све биљке онако како то наука захтева. У старом Египту (Мисиру) свештеници су уверавали свет да су добили знање од богиње Изиде.

Има података да су и 2250 година пре наше ере Мисирци знали за неке лекове којима се ми и данас лечимо. Тако су знали за ричинус, опијум, хашиш (сок од индијске конопље) итд. Вештина балзмовања мртвих, при чему су се употребљавали разни биљни састави, предавала се млађима само под заклетвом. Асирци, Халдејци, Персијанци, Митани и други народи Средњег

истока стицали су знања из Египта и из Индије преко Јевреја, а Јевреји су их примали од Египћана. Код њих су се лечењем бавили само левити, и то по праву наслеђа. Они су знали за многе биљке, мада је код њих молитва била најјаче средство против болести.

Од Египћана знање је прешло и у Грчку. И ту су први лекари били свештеници, који су такође познавали многе биљке. Како се тада није знало за старе Кинезе — Грка Ескулапа прогласили су за оца медицине, а Хирона за оца апотекарства. Ова двојица живела су у VI веку пре наше ере. Орфеј, песник и лекар, чувени математичар Питагора и најзад Хипократ (485—420. г. пре н. ере) знали су за деловање опијума, кичице, пелина итд. Философи Платон и Аристотел били су такође лекари и продавали су лекове.



Интерно гласило  
војних ветерана

ИЗДАВАЧ

Удружење војних пензионера Србије  
Београд, Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА

Љубомир Драгањац



НАСЛОВНА  
СТРАНА:

Милен  
Чуљић

Година XIII ■ Број 132 ■ Јануар 2015.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК

Милен Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ

Др Часлав Антић, мр Александар  
Симоновски, Радисав Ристић, Ранко  
Бабић, Будимир М. Попадић, Никола  
Оташ, Душан Старчевић

ДОПИСНИЦИ

Добросав Алексић (Алексинац),  
Ранко Бабић (Ниш), Предраг Добић  
(Сремска Митровица), Радивоје  
Здравковић (Подгорица),  
Ило Михајловић (Чачак),  
Будимир М. Попадић (Нови Сад),  
мр Александар Симоновски (Крушевац),  
Стеван Стојановић (Шабац),  
Драгослав Ђорђевић (Крагујевац),  
Жељко Будимски (Зајечар)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ

Будимир М. Попадић, М. Чуљић,  
дописници и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА

Редакција

ДИСТРИБУЦИЈА

Павле Лучић

Лист излази месечно.

Тираж: 3.000 примерака

Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА

Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: [uvps.veteran@gmail.com](mailto:uvps.veteran@gmail.com)

Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ISSN 1452-3809



CIP –  
Каталогизација  
у публикацији  
Народна  
библиотека  
Србије Војни  
ветеран ISSN  
1452-3809

## ИНФОРМАТОР

### Адвокатске услуге за КВП

#### БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ

#### ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарадњи  
закљученог са УВПС, адвокати:

**\*Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ**, из Београда, ул.  
Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ „Иванијум“),  
тел. 011/2644384 и 064/1735395; Клијенте  
прима: уторком: од 17.00-19.00 часова;

**\*Љиљана ЈАКОВЉЕВИЋ**, из Београда,  
ул. Чубурска бр.2, Занатски центар „Пејтон“,  
тел. 011/2446977 и 064/1427122; Клијенте  
прима понедељком, средом и четврком: зи-  
ми од 17.00 - 19.00 а лети од 18.00 - 19.30;

**\*Гордана БУЧЕВАЦ СТЕФАНОВИЋ**, из  
Шапца, ул. Патријарха Павла бр. 10, тел.  
015/314307 и 064/2328165; Клијенте прима:  
четврком од 18.00 - 19.00 часова;

За потребе војних пензионера ови адво-  
кати обављаће следеће правне послове: да-  
ваће бесплатне правне савете и пружаће све  
остале адвокатске услуге уз накнаду по важе-  
ћој адвокатској тарифи умањеној за 20 одсто  
(адвокати Љиљана Јаковљевић и Гордана  
Бучевац Стефановић), односно 30 одсто  
(адвокат Ивана Јовановић). Редослед адво-  
ката дат је по редоследу склапања уговора.

### УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахране  
преко Удружења војних пензионера Србије  
требало би да знате да услуге могу користи-  
ти чланови УВПС, чланови њихових породи-  
ца, као и сви остали војни осигуранци.

Преко Удружења могу се добити комп-  
летне услуге везане за сахрану:

- организација и заказивање термина за  
сахрану или кремацију,
- упис у матичну књигу умрлих,
- спроводница за пренос покојника,
- штампање посмртних плаката,
- продаја погребне опреме,
- превоз покојника,
- организација војних почести,
- помоћ око сређивања докумената пре и  
после сахране ради регулисања права чла-  
нова породице после смрти војног осигура-  
ника,
- бесплатан долазак у стан породице  
преминулог ради договора.

Све додатне информације могу се доби-  
ти у месним и општинским организацијама  
УВПС, или директно на тел. 011/8333-142 и  
011/6161-769; 064/1660-423 и 011/3181-812.

### ПЕНЗИОНЕРСКО ЋОШЕ



„Понижени и увређени“. То ми  
је јако познато, рече пензионер!

Сви пензионери дају моралну  
подршку. Више би волели да је  
она и материјална.

Пензија ми је као сукња у  
унуке Настасије. Мини.

Морам да будем дволичан јер с  
пензијом издржавам  
четворочлану породицу.

Пензионери, не купујте дубоке  
тањире. Колико добијамо  
пензију, довољни су нам и  
плитки.

Пензионери најраније лежу,  
одавно им се смркло.

Душан Старчевић

### ВЕОМА ПОВОЉНЕ СТОМАТОЛОШКЕ УСЛУГЕ ЗА ВОЈНЕ ПЕНЗИОНЕРЕ

У склопу сарадње са УВПС, Стома-  
толошка ординација „Президент М“,  
Звездара, Михаила Булгакова (бивша  
Душана Петровића Шанета) 46, са ти-  
мом искусних стручњака, војним пен-  
зионерима нуди бројне погодности:

Део услуга бесплатно – стоматоло-  
шки преглед, консултација и стручно  
мишљење,

Остале стоматолошке услуге (проте-  
зе, пломбе, надogradње и друго), уз  
значајне финансијске погодности –  
плаћање на рате или са попустом, у  
зависности од врсте услуге.

Доказани тим стручњака нуди **све  
стоматолошке услуге брзо, квали-  
тетно и повољно.**

Телефони за контакт и информаци-  
је: **011/342-7481, 063/214-800,  
064/135-1487.**

### СУСРЕТ ИНЖИЊЕРАЦА СВИХ ГЕНЕРАЦИЈА

У складу са традицијом нови сусрет инжињераца свих генерација Војне академије и  
Средње војне школе одржаће се 7. марта (Дан инжињерије ЈНА) у београдском хотелу  
„Бристол“ са почетком у 12 часова.

Пријављивање: Станко Божановић – 011/8721-624; Милош Чавић – 011/2505-449 и  
063/636-844; Недељко Васовић – 060/030-6938; Стеван Станојевић – 015/346-364;  
Здравко Арсенијевић (011/8721-778).